

Heemkundige kring V.Z.W.
"de Semse"

ERK WEERDE ST MARTINUS
ASTHUISHOEVE HOFSTADE
ROCESSIE ELEWIJT ST HUBERTUS
APEL HET HAMMEKE ZEMST
NDERKAAK MAMMOET BOS VAN AA
ASTEEL RELEGEM ZEMST
LDATENKERKHOF EPPEGEM

Erfgoedhuis "de Semse"
Schoolstraat 13/1 1980 Zemst

25ste jaargang
December 2009

secret: Vredelaan 48 1982 Zemst
tel: 00.32(0)15.62.07.40
colette.vanderbeken@pandora.be

Colofon

De Semse kroniek
25ste jaargang
oktober - november – december

Heemkundige kring "de Semse"
Vereniging zonder winstgevend doel
Opgericht in juni 1985
Ondernemingsnummer: 432.094.418
Bibliotheek/wettelijk depot: 27982

Erfgoedhuis "de Semse"
Schoolstraat 13/1 1980 Zemst
Secretariaat: Vredelaan 48 1982 Zemst (Weerde)
Tel: 00 32 (0) 15 62 07 40
e-mail: colette.vanderbeken@pandora.be
www.bloggen.be/desemse
www.Zemst.be

Mannaerts Fons, voorzitter
Floridor Staf, o/voorzitter
Vanderbeken Colette, secretaris
Buelens Paul, bestuurslid
De Blander Walter, bestuurslid
Debroeck Roger, bestuurslid
Lambrechts Agnes, bestuurslid
Vermeulen Marie-Louise, bestuurslid

Verantwoordelijke genealogie/paleografie
Lambrechts Agnes
Loosen Libert

Redactie: Vanderbeken Colette
Fotografie: Mannaerts Fons en Minnes Alida
Digitaal: Loosen Libert

Lidmaatschap	€ 20
Steunend lid	€ 40
Erelid	€ 50
Advertenties	€ 50

(adverteerders ontvangen gratis de Semse kroniek)

Het lidmaatschap geeft recht op: de Semse kroniek x 4
De nieuwsbrief x 12

Toegang tot voordrachten, lezingen, tentoonstellingen, enz...

Woord vooraf.

De avonden vallen steeds vroeger, de feestdagen breken aan.

Kerstbomen staan weer in de huiskamers, en buiten zijn de lichtjes aan.

Met een terugblik op wat we allemaal gedaan hebben in het afgelopen jaar, op leuke en minder leuke gebeurtenissen, worden we vanzelf meegevoerd over de drempel van de tijd het nieuwe jaar binnen.

Inhoud:

Woord vooraf.

Diversiteit toegepast op het Blossodomein.

De laatste molenaarsfamilie Verdoodt-Vermeulen.

Op de "Beneden Vosberghmolen" te Rumst.

Open Monumentendag op 13 september 2009. "Mens Sana in corpore Sano".

De fusies van de gemeenten.

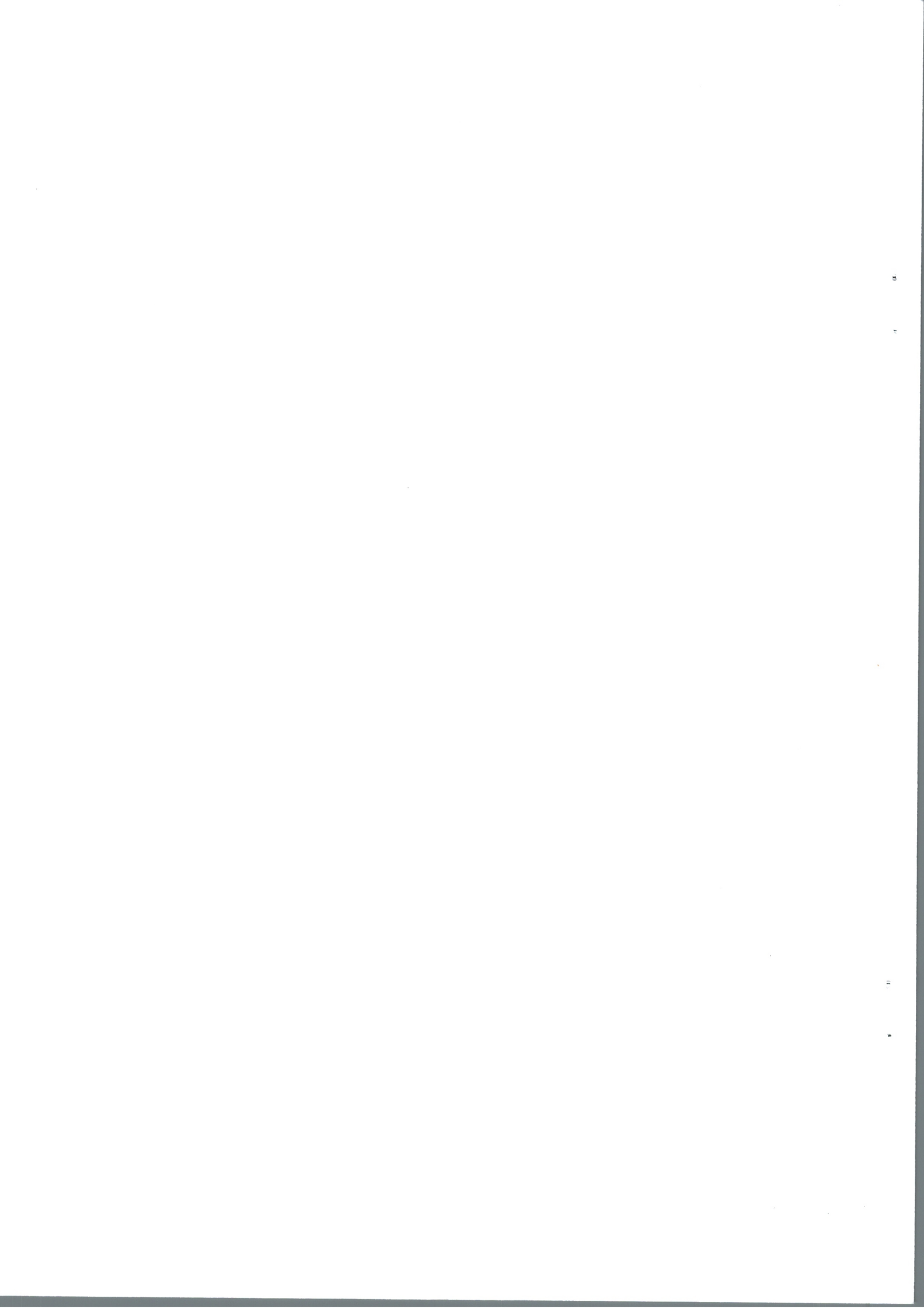
Maandag 28 september 2009. Een dag in de leperstreek.

Quant un Belge faisait prisonnier le Roi de France.

De geschiedenis van de familie de Lannoy.

Overlijdensakte en testament van Nicolaes Cuelens, pastoor van Zemst en Weerde.

...Geef ons heden ons dagelijks brood...

Diversiteit toegepast op het domein Bloso.

Colette Vanderbeken
Oktober 2007

Vlaanderen is rijk aan diversiteit. Heel wat culturen hebben er definitief hun plaats gevonden. Werken aan diversiteit is een opdracht van lange adem. Veertig, dertig jaar geleden kwamen vrouwen altijd in stereotiepe situaties aan bod. Het kiesrecht was alleen aan mannen toebedeeld. Het vrouwenstemrecht kwam aan de orde in 1920/1921 en werd uiteindelijk in 1950 als wet van kracht. De eerste vrouw kwam in het mannenbastion van heemkunde Vlaanderen terecht in de jaren 1987. Nu leggen we vooral de focus op de participatie van de etnisch-culturele minderheden.

Toen rond de eeuwwisseling het verkeer op de spoorlijn Brussel-Mechelen steeds drukker werd, besloot de NMBS een vertakking aan te brengen tussen Weerde en Muizen via Hofstade.

Omdat de sporen op een verhoogde berm moesten liggen werden tussen 1900 en 1916 in het zuiden van de gemeente 140 ha grond onteigend voor ophoging van de werken.

Gedurende de oorlogsjaren 1914/1918 werden de werkzaamheden gestaakt en de natuurlijke afvloeiing van het grondwater zorgde ervoor dat de putten volliepen.

Na de Eerste Wereldoorlog werd niet onmiddellijk aan toeristische exploitatie gedacht zodat veel gelegenheidsbaders verdronken.

In 1925 werd het domein zelfs afgesloten en het water werd voor drinkwater voorziening van Mechelen gebruikt. Een actie op nationaal vlak zou ervoor zorgen dat het domein toeristisch zou worden geëxploiteerd van 1933 tot 1936 door particuliere personen. De jaren dertig kunnen beschouwd worden als de bloeiperiode van het domein met o.a. een wielersbaan, een marktplein "Oud België", een Lilliputtreintje, een permanente kermis, een "miss-plage" verkiezing, enz {...}

Bij goed weer kon men op de koppen lopen en dat waren dan vooral de Brusselaars die naar Hofstade kwamen.

Toen koning Albert I en Prins Leopold het domein bezochten omdat de renner "Poeske" Scherens een wedstrijd reed op de wielersbaan, telt men om en bij honderd duizend bezoekers.

Waar veel volk komt gebeuren ook schandalen en de inrichting kreeg een slecht naam. Alles werd met de grond gelijk gemaakt, de stenen en het hout werd gebruikt als fundering voor de aanleg van het zandstrand.

Het strandgebouw dateert van 1938 naar een ontwerp van Maurits Wijnants en werd gebouwd langsheen de boorden van het strand dat 750 meter lang is en bedekt met Rijnzand. Er waren 200 kleedkamers, en gemeenschappelijke bewaarplaatsen, twee spijshuizen, een milkroom en kleine winkels. Al deze inrichtingen werden in Congohout opgetrokken.

Ten behoeve van de baders waren een bewaking –verpleeg -en reddingsdienst ter beschikking.

Het domein werd overgenomen en op 17 juli 1939 officieel ingehuldigd door minister Jaspar, minister van volksgezondheid onder de naam van "*Hofstade Plage*".

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het domein gebruikt door de Duitsers als "*Barakken-lager*". Bij de terugtrekking van de Duitsers in 1944 werd het "*Lager*" in brand gestoken.

In 1945 namen de geallieerden: "*Australiërs, Canadezen en Amerikanen*" het kamp over en maakten er een depot van transportauto's. Duizenden tanks en auto's werden er geparkeerd. Uit de wijde omgeving werden personen gerekruteerd om in het kamp te werken.

Op 1 mei 1947 werd het recreatie domein opnieuw voor het publiek geopend onder de naam van "*Rijksdomein*". Wanneer men op een zomerdag door Hofstade kwam, stond men verbaasd van de lange slierten fietsers, auto's en autocars, die een weg zochten door de drukte van de vele wandelaars. Wat vooral opviel was de Franse taal die er gesproken werd.

Als sport accommodaties waren er miniatuurgolf, tennis, volleybal, korfbal, rolschaatsen, handbalplein. Ook de vissers kregen vissersplaatsen.

Tussen de zwemplaats en het strand is een plaats voorzien voor de kinderen met een klimrek, wieplanken, draaimolen en andere {...}

In 1956 ontvluchtte veel Hongaren hun land voor Janos Kadar, ze kwamen vooral in het Brusselse terecht en bij zomerse dagen kwamen ze baden te Hofstade.

In de nabijheid van het strand was een ruim kampeerterrein voor 2000 kampeeders. Jonge toeristen konden onderdak verkrijgen in de jeugdherberg. Er was een ruime eetzaal, leeszaal en slaapzalen met 108 bedden.

In 1959 schatte men zondagen van 30.000 mensen die het stadsgewoel wilden ontlopen om van de gezonde lucht te genieten.

Het entreegeld werd afgeschaft om zo nog meer mensen de gelegenheid te geven het domein te bezoeken, vooral zij die het moeilijk hadden omdat ze hun land hadden moeten verlaten o.a. de Yougouslaven in 1963 die op Brusselse mansarden woonden

In 1960 kwamen de Spanjaarden werk zoeken in ons land en in hun vrije tijd kwamen ze naar "*de arme mensen zee*" dat ondertussen uitgegroeid was tot kuuroord voor de brede volkslagen en er hun liefhebberij kwamen beoefenen.

Er was immers een groot natuurreservaat en roeigelegenheid, een openlucht zwemdok, een speeltuin, een golfterrein, camping en visvijvers.

De mededelingen langs de micro waren in het Vlaams. Enkele borden droegen een vertaling in het Frans, Duits en Engels. Want ook anderstalige hadden Hofstade ontdekt. De Grieken die ondertussen ook voor werk naar België afzakten en vooral de gemeente Sint-Jans-Molenbeek bevolkten en de stad ontvluchtten bij zonnig weer.

In 1969 werd de massa van bezoekers op het Rijksdomein die per auto kwamen een prangend probleem. Er was plaats voor 4000 wagens, doch men zou moeten beschikken over 10.000 plaatsen.

Tussen de bezoekers zijn er heel wat vreemdelingen die alleen en dan veelal nog gebrekkig Frans praten.

In 1979 wordt de bouw van het fort "*Indian Summer*" op de speeltuin in het Rijksdomein een extra attractie.

In 1984, de periode van "*Solidarnosc*" vluchtte de Polen naar België, ze woonden in Brussel, ze kwamen na een week van hard labeur naar Hofstade afgezakt.

Ook Turken, Marokkanen kwamen vanaf dan naar het Rijksdomein, niemand hoefde te verteren, er waren pic-nic mogelijkheden op de verschillende grasvelden rondom de meren.

In de jaren '80 als Malinois in zijn glorieperiode verkeerde krijgt Hofstade een bijkomende attractie. De spelers van KV Mechelen (Malinois), een veelvoud van nationaliteiten, speelden hun oefenmatchen op het voetbalveld in het domein. Honderden supporters kwamen hun idolen aanmoedigen.

In 1996, opent Carla Galle, commissaris-generaal van Bloso, het Bloso Sporthotel. De voormalige jeugdherberg uit 1948 werd omgebouwd tot 18 kamers. Verspreid over twee verdiepingen bevinden zich drie multifunctionele vergaderzalen die omgevormd kunnen worden als seminarieruimten. Zowel topsporters uit binnen en buitenland als dagjesmensen kunnen er voor actieve en passieve recreatie terecht.

In 2001 werd het strandgebouw een beschermd monument. Door atelier De Bondt werden de restauratiewerken uitgevoerd en sinds 7 mei 2004 is het de nieuwe locatie van het Sportimonium. Het museum vertelt het verhaal over sport aan de hand van een prachtige collectie sporterfgoed. Het richt zich vooral op Vlaanderen, en dit in zijn nationale en internationale context.

Bibliografie:

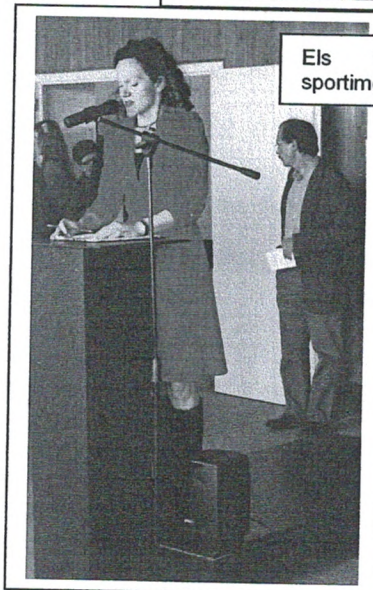
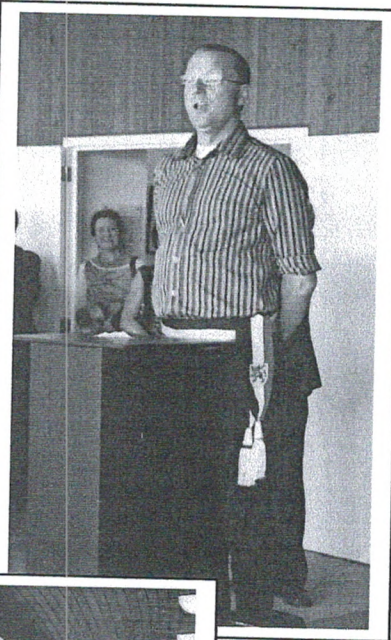
Eigen archief en ervaring

Mondelinge vertellingen van de verschillende nationaliteiten.

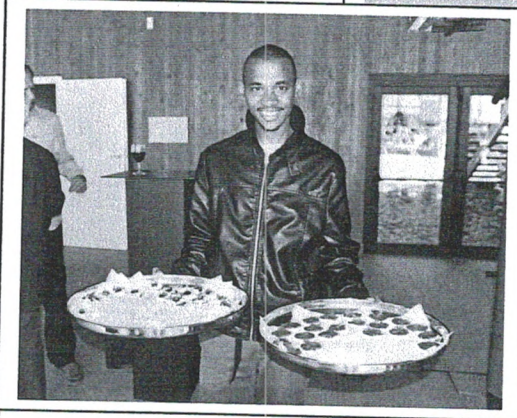
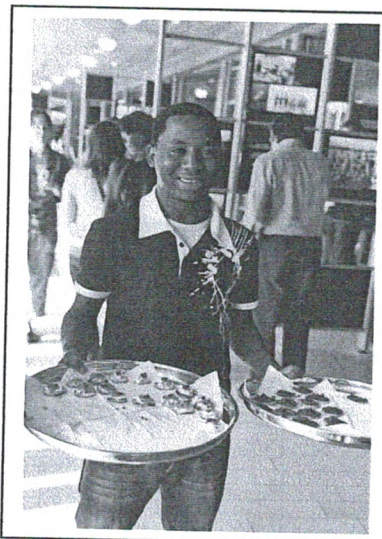
De tentoonstelling "*Sport: Fait(es) Divers, beweging in beeld*".
Van 6 september tot 8 november in Sportimonium.

Een samenvatting in beeld van de opening van de tentoonstelling op 5 september.

Directeur sportimonium Eric Devroey
Deputé Prov. Vlaams-Brabant Tom De Trogh
Burgemeester van Zemst Bart Coopman

Els Verstraete,
sportimonium

DE GESCHIEDENIS VAN HET HUIDIGE BLOSO-DOMEIN

1900-1916: ONTSTAAN VAN DE PUTTEN

De spoorlijn Brussel-Mechelen-Antwerpen wordt aangelegd. De graafwerken in Hofstade starten voor het vele zand dat nodig is voor de ophoging van de berm.

1914-1918: ONTSTAAN VAN DE MEREN

Tijdens WOI worden de werken stilgelegd en het grondwater doet de putten vollopen.

1921-1925: START ALS RECREATIEOORD

Na WOI ontdekken gelegenheidsbaders de meren van Hofstade. Al gauw zijn de waterplassen ver buiten de regio bekend en zorgen ze voor een massale toeloop, met de nodige problemen van dien: gebrek aan accommodatie, controle en reddingsdiensten.

1925-1932: STRJD OM DE MEREN

De meren worden afgesloten en gebruikt als drinkwaterbekken, enkele jaren later worden ze met de nodige media-aandacht opnieuw geopend als recreatiegebied.

DE GESCHIEDENIS VAN HET HUIDIGE BLOSO-DOMEIN

1932-1936: HOFSTADE RADEN

De aannemersfirma 'Gelders Gebroeders & De Gendt' krijgt de opdracht Hofstade uit te bouwen en uit te baten tot 1936, het mini-ontspanningsoord Oud-België wordt gebouwd. Oud-België omvatte o.a. een markt met cafés, restaurantjes en souvenirwinkeltjes, een kiosk en een windmolen. Op het domein worden voor de recreanten een lilliputtrein en pendelboten voorzien. Het strand met rijnzand, kleedkamers en douches rond de waterkom en een cementen wielersbaan worden aangelegd. Rond het domein bevinden zich verschillende hotels, dansgelegenheden en een lunapark. Op 21 juli 1933 wordt Hofstade Raden officieel geopend door Prins Leopold en Koning Albert I. Toeske Boherens won toen de "Grote Prijs van Hofstade". Hofstade Raden is een succes. Op topdagen worden er 35000 betalende bezoekers geteld. Onder de bezoekers zijn heel veel Brusselaars. In deze tijd verdient het domein zijn bijnaam "arme mensen zee", omdat het de mensen aantrekt die niet het geld hebben om naar de duurere Belgische kust te trekken.

DE GESCHIEDENIS VAN HET HUIDIGE BLOSO-DOMEIN

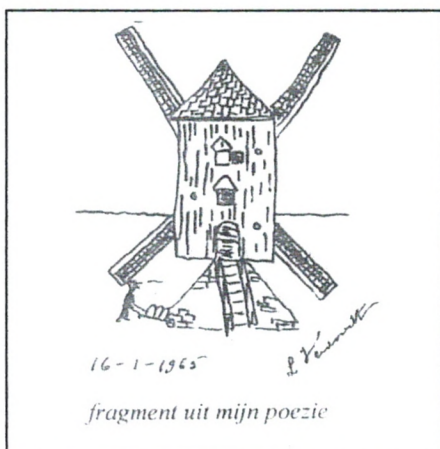
1937-1941: HOFSTADE PLAGE

Het domein komt in handen van het ministerie van volksgezondheid. De hele vroegere infrastructuur verduijnt en er wordt gekozen voor nieuwbouw in een hygiënische, rationele, moderne stijl. Zo wordt het openluchtzwembad, een boothuis en een groter strand met strandgebouw, wandelterraas, kleedkamers en sanitair aangelegd. In 1939 wordt het domein door de minister van volksgezondheid Jasper officieel geopend.

1941-1946: OORLOESJAREN

Nadat het domein tijdens de oorlog was gebruikt als schietveld door de Duitsers, richten de geallieerden (Amerikanen, Australiërs, Canadezen) er een krijgsgevangenenkamp en een montage- en reparatiecentrum in voor vrachtwagens en tanks.

De laatste molenaarsfamilie VERDOODT-VERMEULEN Op de "Beneden Vosberghmolen te Rumst".

Ludo Verbeeck.

Voorgeschiedenis en ontstaan van de "Leege Vosberghmolen te Vosberg Rumst". Op 26 augustus 1844 wordt het onderzoek afgesloten ter oprichting van de graanwindmolen van Ludovicus Philippus Mertens van Waelhem te Rumpst, Beneden Vosbergh, A 201, land dat eigendom was van Anna Catherina De Pooter echtgenoot Van Dijck.¹ Gelegen achter een boerderijtje dat al vermeld staat op de Ferrariskaart van 1777, op de toen dun bevolkte Lage Vosbergh, dit in tegenstelling tot de al dichter bevolkte Hoge Vosbergh.

Op 28 augustus 1844 keurde de gemeenteraad van Rumst de aanvraag ter oprichting van de graanwindmolen op de Beneden Vosbergh goed.²

Op 13 september 1844 keurde de Bestendige Deputatie de aanvraag tot oprichting van de graanwindmolen op de Beneden Vosbergh goed met als enige voorwaarde dat de molen 70 meter zou verwijderd zijn van de hoofdbaan en 40 meter van de buurtweg.³

Rumst heeft vanaf dat moment een tweede windmolen. Volgens inkervingen op de balken in de molen zou deze voor het eerst zijn beginnen malen in september 1844, en gebouwd zijn door Lanseloot uit Walem. De molen van de Vosbergh was een houten standaardmolen met een open voet op vier gemetselde teerlingen. De wicken dreven een maalwerk aan met drie maalstenen op één rij!⁴

De molen is vermeld op de kaart van "Van der Maelen van 1854", "Popp van 1858" en op de "militaire kaart van 1896".

Op 7 maart 1855 overlijdt Ludovicus Philippus Mertens ongehuwde zoon van Petrus Josephus en Anna Catherina Hens uit Walem met Rumstse voorouders, als eerste moleneigenaar en bouwheer van de Leege Vosberghmolen.⁵ Wie de volgende eigenaars waren hebben we nog niet kunnen achterhalen.

Op 25 augustus 1861 wordt Pierre Jean François Van Doeck, rentenier te Walem eigenaar van de Leege Vosberghmolen (notaris Hermans).⁶

Op 7 januari 1865 wordt Karel Verlinden-Torfs molenaar te Keerbergen en zoon uit een rijk Geels-molenaarsgeslacht de eerste molenaareigenaar van de

¹ R.A.A. dossiertje archief Prov. Antwerpen 1.238/46, Erik Houtman ziet mail 18/10/2005.

² R.A.A. dossiertje archief Prov. Antwerpen 1.238/46, Erik Houtman ziet mail 18/10/2005.

³ R.A.A. dossiertje archief Prov. Antwerpen 1.238/46, Erik Houtman ziet mail 18/10/2005.

⁴ Mondelinge informatie Louis Verdoodt, laatste molenaar op de "Leege Vosberghmolen" te Rumpst, tijdens diverse bezoeken in het rusthuis Sint-Jozef in oktober 1988 te Rumst.

⁵ Kadastergegevens Holemans.

⁶ Kadastergegevens Holemans.

“Leege Vosberghmolen” en zal dat gedurende 33 jaar blijven. Hij is de langst malende molenaar. (notaris De Pauw).⁷

OP 3 februari 1898 wordt Petrus Jan Claes-De Belder, molenaar te Reet de nieuwe eigenaar van de molen, doch niet voor lang. (notaris Van Gerve).⁸

Op 23 juni 1899 worden Pierre Eduard Verdoodt-Vermeulen de nieuwe eigenaars van de Leege Vosberghmolen. Hij was molenaar op de 's Gravenmolen aan de Hoogstraat te Zemst. De verkoopakte is verleden voor notaris Fris te Boom, houdende verkoop van een graanwindmolen op de Leege Vosbergh te Rumpst, door de echtelieden Claes-De Belder.⁹

Na verhuis en vertrek van de 's Gravenmolen aan de Hoogstraat te Zemst, waar Peeter maalde als pachter op de molen van de Baillet-Straetfeils, graaf Edmondus Carolus Paulus, rentenier te Zemst.¹⁰

Op 20 oktober 1899 begint Peeter te malen voor eigen rekening op de Leege Vosberghmolen te Rumst.¹¹ Tijdens datzelfde jaar 1899 wordt de houten – graanwindmolen “*Molenvelden*” in de Molenbergstraat te Rumst geheel afgebroken en verplaatst naar Herenthout.¹² Waar deze molen dicht in de nabijheid van een andere als tweelingmolen zal malen tot hij omvergetrokken wordt in 1962.¹³

Zo gaat de Leege Vosberghmolen de 20ste eeuw in als enige molen te Rumst. De dichtst bijzijnde molens zijn de molen van Battenbroek op de Molenvlietdijk,¹⁴ en de zeer dichtbij gelegen molen van Waarloos van Corneel Jozef Spruyt.¹⁵ Wat verder weg hadden we nog de molens van Duffel-Oost, de Perwijsmolen of de molen van de baron en de stenen molen van Pepermans,¹⁶ nog verder weg treffen we molens van Reet, Aartselaar, Kontich, Lint, Boechout en de molens op de Pennepoel te Mechelen.

Tegenwoordig sieren nog alleen de molens van Aartselaar en Boechout het landschap en slaan nu en dan nog eens hun wieken in het rond bemand door vrijwillige molenaars, die tevens zorgen dat ze maalvaardig blijven.

“De laatste molenaarsfamilie en bewoners van het molenhuis te Vosberg-Rumst van 1899 tot september 1991, afbraak van het molenhuis”.

⁷ Kadastergegevens Holemans.

⁸ Kadastergegevens Holemans.

⁹ Mondelinge informatie Louis Verdoodt en fragment uit: Onderhandse verkoopsovereenkomst gronden Lage Vosbergstraat, bekend ten kadaster sectie A nrs. 199/c, 201/p “*oude standsplaats molen*”, 203/p en 203/h, na afbraak molenhuis september 1991, opgemaakt te Walem/Mechelen op 26 juni 1992.

¹⁰ Kadastergegevens Holemans.

¹¹ Mondelinge informatie Louis Verdoodt.

¹² Kadastergegevens Holemans.

¹³ Kadastergegevens Holemans.

¹⁴ Kadastergegevens Holemans.

¹⁵ Kadastergegevens Holemans.

¹⁶ Kadastergegevens Holemans.

Op 20 oktober 1899 begon Peeter Eduard Verdoodt te malen op de Leege Vosbergh te Rumst.¹⁷ Peeter was geboren te Houtem-Vilvoorde op 14 september 1853, als zoon van Henri Verdoodt (1816/1889)¹⁸ en Jeanne Maria Paulus (1824/1881)¹⁹. Peeter Eduard Verdoodt huwde te Zemst op 18 september 1890 met Maria Antonia Vermeulen geboren te Hever op 28 december 1868 als dochter van Antoon Vermeulen en Maria Theresia Verhasselt (1838/1923)²⁰

Zicht van de 's Gravenmolen in 1893. Hier werden de eerste zes kinderen Verdoodt geboren.
Bron: A Wouters, Histoire des environ de Bruxelles

Peeter Eduard Verdoodt was molenaar op de 's Gravenmolen en zijn vrouw was herbergierster in het molenhuis in "*De Nootelaer*" aan de Hoogstraat te Zemst van 1890 tot 1899, hun verhuis naar de Leege Vosberghmolen.

Hij overleed op 26 oktober 1914, zich doodgewerkt op zijn molen en met de steeds aanwezige vrees zijn molen door het oorlogsgeweld te loodsen.²¹

De buurtmolen werd voor de veiligheid van het Vaderland door het Belgisch leger tot ontploffing gebracht, zo zag Corneel Jozef Spruyt met lede ogen zijn molen op 5 oktober 1914 ontploffen, de molen van Battenbroek werd in brand geschoten tijdens de gevechten om en rond Walem en zijn fort. Ook de molens van Duffel zullen beide tijdens deze sombere dagen verdwijnen.

Maria Antonia Vermeulen werd geboren te Hever op 28 december 1869 als dochter van Antoon Vermeulen en Maria Theresia Verhasselt. Ze werkte als dienstmeisje op de boerderij van Henri Verdoodt en Jeanine Marie Paulus aan de Damstraat te Houtem-Vilvoorde. Ze leert daar Peeter kennen, en ze huwen op 18 september 1890 te Zemst. Ze gingen wonen op de 's Gravenmolen met herberg in de "*Nootenlaer*" aan de Hoogstraat te Zemst. Daar voorzag ze de wachtende boeren van het nodige gerstenat in afwachting van hun gemalen graan.

Te Zemst zagen van 1890 tot einde 1899 zes kinderen het levenslicht.
Ludovicus Verdoodt ° 18 januari 1891 + 9 april 1899.

¹⁷ Mondelinge informatie Louis Verdoodt.

¹⁸ R.A.I.

¹⁹ R.A.I.

²⁰ Bron: Heemkring Ravensteyn vzw Boortmeerbeek.

²¹ Mondelinge informatie Louis Verdoodt.

Maria Coleta Verdoodt ° 22 maart 1892 + 19 juni 1961.

Maria Seraphina Verdoodt ° 4 juni 1893 + 12 maart 1937.

Maria Rosalia Verdoodt ° 4 juni 1893 + 12 maart 1937.

Victor Verdoodt ° 31 maart 1897 + 18 mei 1989.

Maria Josepha Verdoodt ° 30 juni 1899 + 18 mei 1902.

Ze verhuisden in oktober 1899 naar het molenhuis "*Leege Vosbergh*" te Rumst en hier werden nog zes kinderen geboren.

Maria Albertina Verdoodt ° 16 november 1900 + 18 december 1995.

Maria Hortensia Verdoodt ° 9 augustus 1903 + 26 maart 1904.

Lodewijk Arthur Verdoodt ° 8 mei 1905 + 31 januari 1992.

Maria Stefanie Verdoodt ° 1 oktober 1907 + 17 maart 1909.

Peter Alfons Verdoodt ° 15 augustus 1909 + 24 maart 1918.

Joanna Seraphina Margaretha Verdoodt ° 5 juli 1912 + 16 november 2006.

Albertina Verdoodt, kinderen Yvonne en Emilia Van Espen, Zittend weduwe Maria Antonia Verdoodt, Margriet Verdoodt (1932). Bron: oud archief Louis Verdoodt.

Op 26 oktober 1914 bij het overlijden van haar echtgenoot komt Antonia alleen te staan op het molenaarsbedrijf op de Vosberg. Dit in volle oorlog in afwezigheid van Louis, de oudste zoon, die aan het front was, en Maria Coleta die ingetreden was in het klooster te Berlaar, houdt zij toch de molen draaiend met hulp van de overige kinderen Verdoodt.

Als bij wonder komt de "*Leege Vosberghmolen*" ongeschonden door het oorlogsgeweld en wel als enige in de buurt. Doch lang zal hij niet in gebruik blijven. Op zaterdag 15 maart 1924 laat weduwe Maria Antonia Verdoodt-Vermeulen volgende aankondiging in de *Belgische Molenaar*, verschijnen:

Bij uitscheiding van bedrijf, te koop, afbraak van een houten graanwindmolen zoals: wielen, steunbalk (4,20 m lang), onlangs nieuw, 3 paar grauwe stenen, een borst, eiken balken, een paar pitch pine roeden, een havencilinder, wellen 0,70 m lang en 0,22 m diameter, steenreepen, zeilen, enz ...

Verder maalstoel met onderwerk voor 2 paar stenen, de as is 5,20 m en 0,07 m diam, alsook 2 paar half Engelse stenen van 1,20 m.

Adres: Wwe. Verdoodt maalderij, Vosberg te Rumpst ²².

Op zaterdag 3 mei 1924 zal er nog een tweede aankondiging volgen, en Weduwe Verdoodt schakelt over van molen naar een landbouwbedrijf. Zij overlijdt te Vosberg-Rumpst op 29 april 1952.

Ludovicus (Louis) Verdoodt wordt als oudste zoon geboren te Zemst ten huize van de 's Gravenmolen op 18 januari tijdens de zeer strenge winter van 1891. Louis gaat naar school te Zemst, doch wanneer ze verhuizen naar de Vosberg te Rumpst zal hij (enkele jaren rond de eeuwwisseling), moderne volgen in het Sint-Romboutscollege. De verplaatsingen gebeuren met de stoomtram van op de Vosberg. Tijdens deze periode, 6 mei 1900, kwam de stoomtramlijn Boom-Vosberg-Duffel in dienst met later vertakkingen naar de Kempen, vooral dienstig voor marchandisetrafiëk van baksteen van de Rupelstreek naar de Kempen.

Na schooltijd helpt Louis zijn vader op de molen, en zo leert hij van jongsaf de molenaarsstiel. Verder leert hij vrij jong goed omgaan met het Brabants trekpaard als hulp bij het werk op het land.

Op 20 jarige leeftijd wordt Louis Verdoodt opgeroepen om zijn legerdienst te doen in het kamp van Beverlo. Eventjes is Louis terug op de maalderij op de Vosberg, als hij terug gemobiliseerd wordt in 1914 wanneer de Eerste Wereld Oorlog uitbreekt. Louis zal de gruwelen van de oorlog, de massamoord, het lijf aan lijf gevechten en het onrecht van de Franstalige officieren tegen de Vlaamse frontsoldaten ervaren. Hij zal bij de aftocht en hergroepering naar de IJzer toe, zijn weg vervolgen naar Engeland, om vervolgens het einde van deze onrechtvaardige oorlog vredig af te wachten in het "Neutrale Nederland". Geruime tijd na de oorlog komt Louis Verdoodt plots thuis en neemt zijn molenaarstaak terug op.

Louis Verdoodt huwt op 4 mei 1921 te Duffel met Elisabeth De Winter geboren te Duffel op 17 augustus 1900 als dochter van Frans Isidoor De Winter en Maria Sidonia Thielemans. ²³ Elisabeth overleed te Duffel op 5 december 1946.

Het gezin Louis Verdoodt-Elisabeth De Winter kreeg drie kinderen:

Maria Elisabeth geboren te Rumpst op 22 april 1922 en overleden te Duffel op 26 augustus 1947.

Eduard Victor, geboren te Walem op 13 juli 1924 en als opgeëiste in onduidelijke omstandigheden tijdens bevrijdingsgevechten uit het leven gerukt te Wittenau (Berlijn) op 23 april 1945.

Maria Ludovica (Wiske) geboren te Reet, ten huize molenhuis Eikenstraat op 17 augustus 1927, zij overleed op 11 juli 2002. Zij huwde te Rumpst-Vosberg op 3 september 1952 met Casimir Jan Catherina Verbeeck, geboren te Walem op 22 september 1926 als zoon van Philippus Romanus Constantinus Verbeeck, schepenmaker en Maria Celina Reusens. Uit dit huwelijk werden vier kinderen geboren: Ludovicus Maria Verbeeck, Guido Albert Orpha Maria Verbeeck, Maria Victor Mathilde (Ria) Verbeeck, Patrik Bertha Casimir Verbeeck.

Op 23 augustus 1923 verlaat Louis Verdoodt de Vosbergmolen en gaat wonen te Walem in de Galgestraat. ²⁴ Oogst 1923 neemt Louis "zijn stoopke" en gaat werken als voerman in een gieterij te Haren. Dit alles na een discussie met zijn moeder over

²² Uit "Belgische Molenaar", zat 15/3/1924 archief, Mola – Wachtebeke.

²³ Trouwboekje uit archief van Louis Verdoodt.

²⁴ Livrei de mobilisation, blz. 62/63, uit archief Louis Verdoodt.

geldinbreng voor de modernisering van de maalderij op de Vosberg.²⁵ Kort daarop zal zijn moeder, de twee aankondigingen zetten in de *"Belgische Molenaar"*, met de aanbiedingen van de onderdelen van de afgebroken houten graanwindmolen van de maalderij, Vosberg te Rumst.²⁶

Voortgaande op deze twee annonces van Weduwe Verdoodt mogen we stellen dat de *"Leege Vosberghmolen"* wel degelijk is afgebroken einde 1923, juist na Louis Verdoodt zijn vertrek van de molen naar Walem op 12 augustus 1923.²⁷

Op 17 maart 1926 zal Louis Verdoodt beginnen werken als molenaarsgast op de *"Nieuwe molen"* te Reet, bij 't bakkerke in de Eikenstraat. Louis woont met zijn vrouw en twee kinderen in op het molenhuis, hier zal het gezin nog uitbreiden met een derde kind, een dochter Marie Ludovica (Wiske).²⁸ Op 2 oktober 1928 verlaat het gezin de molen in de Eikestraat en gaat op een klein zelfstandig bedrijfje boeren, gelegen in de Herderstraat (Blaeren-Blaurenstraat) in de volksmond te Rumst.²⁹ Na het overlijden van zijn vrouw en twee van zijn volwassen kinderen, in een tijdspanne van drie jaar ziet Louis het niet zo best meer zitten en begint zijn landbouwbedrijf af te bouwen. In 1952 zal zijn nog enige dochter trouwen, het jonge paar bouwde in 1954 een huis op de Vosberg, niet ver van de oude standplaats van de *"Leege Vosberghmolen"*. Hij komt bij zijn dochter inwonen en zijn leven krijgt een nieuwe wending met de komst van de vier kleinkinderen.

Louis ziet met de komst van de welvaartstaat ook de problemen van de nieuwe vrije tijd bij de jonggepensioneerden en staat mee aan de basis en de oprichting van de Christelijke bond te Rumst, hij is tevens een graag geziene wijkmeester op de Vosberg. S'avonds gaat Louis TV kijken bij broers Vic en Arthur op het molenhuis wat verderop bij de gezellige warmte van de Leuvense stoof. Hier stond de tijd stil, bij de mannen van de meulder waant men zich in een klein-Bokrijk van Jozef Weyns.

DANKBARIJDE HERINNERING AAN DE HEER
LOUIS VERDOODT

Widuwenaar van meester Elisabeth DE WINTER

geboren op de '9 Graanmolen, Hoopstraat te Zwart op 15 januari 1891 en overleden, postwend door hem die hem het waken van een lang en rijkelijk leven, in volle gezondheid, terugloerde in de schouw van Meester Aank te Duitel (A.Z. Sina-Noebemus) op 9 april 1989

Overleden 1914-1918 - Oud - lid van het Boerefront
Medelidder en ood - bestuurslid van de
Christelijke Bond van Gepensioneerden - Rumst.

De mensen waardevol in levenswijze en in zachtmoedigheid, in plimlach en in optimisme.
Voor al deze gaven moeten wij je danken.
Het doet ons leed je nu voor altijd te moeten missen maar bij al de smart van dit beemgen leeft noch de hoop van de liefde.

Zusters, Dochters van O.L. Vrouw van het Heilig Hart en het verzorgend personeel van het rusthuis danken we u warm voor de goede zorgen die Louis gedurende zijn verblijf bij hen heeft mogen ontvangen.

Voor uw belangstelling en medeleven danken U de families VERDOODT, DE WINTER, VERMEULEN en THIELEMANS.

Molen Vosberg, september 1844 - afgebroken 1923.

Louis beleeft een aangename levensavond. In 1980, per fiets gaat hij zich aanmelden, met onder de snelbinder zijn blokken, bij het rusthuis Sint-Jozef te Rumst-dorp. Hier zal hij allemans vriend worden, door een gezellige babbel, een kwinkslag, een grap en de eeuwige levensvreugde niet tegenstaande zijn hoge leeftijd. Louis overlijdt op 9 april 1989 op een zucht van zijn honderdste verjaardag.

²⁵ Mondelinge informatie Louis Verdoodt.

²⁶ Uit *"Belgische Molenaar"*, zaterdag 15/3/1924 en zaterdag 9/5/1924, Mola-Wachtebeke.

²⁷ Mondelinge informatie Louis Verdoodt.

²⁸ Livret de mobilisation, blz. 62/63, uit archief Louis Verdoodt.

²⁹ Livret de mobilisation, blz. 62/63, uit archief Louis Verdoodt.

Maria Coleta Verdoodt; Zuster Maria Xaveria 1930
Bron: oud archief Louis Verdoodt

† J. M. J. A.
BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
ZUSTER MARIA XAVERIA
in de wereld
Maria Coleta VERDOODT
van de congregatie der Zusters van het
H. Hart van Maria te Berlaar

geboorte te Zemst	22 maart 1892
toetreding tot klooster	2 oktober 1916
overlijden te Antwerpen	23 januari 1961
overlijden te Antwerpen	31 januari 1961
overlijden te Antwerpen	2 maart 1959
overlijden te Antwerpen	2 maart 1959
overlijden te Antwerpen	20 juli 1960

Overlijden te Antwerpen op 23 juni 1961
Begraven te Berlaar

Het leven verloopt dikwijls zo heel anders dan wij het hadden verwacht. Zuster Xaveria heeft nooit voorzien welke bijzondere plannen de goddelijke Boodschap voor haar zijn gediend. Zij heeft geleefd, had weggeloopt. Zij heeft geleefd, had weggeloopt. Zij heeft geleefd en denken aan zijn Bijdenstelsel. In haar geest en kinderlijk geloof heeft zij begrepen, dat de heere te vorm van liefde begrepen is in de overijconiteit met de gebedige Verdoort.

Met vreugde en onverdragen misgeloof heeft zij haar levensgenoot voor haar grote vrienden: de melaatsen. Met volledige onderwerping aan Gaus H. WH besteedde zij in samenwerking de Calvarieberg om er, samen met de Bieder van Smarten, haar offer te voltooien.

De goede Vader heeft haar offer aanvaard en haar laten delen in de glorie van Hem die zij zo trouw heeft gedient.

H. Hart van Maria, wees mijn heil.

R. I. P.

Maria Coleta Verdoodt, Zuster Maria Xaveria van de congregatie der zusters van het Heilig Hart te Berlaar, geboren te Zemst in de s' Gravenmolen op 22 maart 1892. Zij trad in het klooster op 2 oktober 1916, werd ingekleed op 23 januari 1917, deed haar tijdelijke gelofte op 18 januari 1918 en behaalde de getuigschriften: "*Tropische ziekteleer*" te Brussel in 1919. Zuster Maria Xaveria deed haar eeuwige geloften op 9 maart 1919. Ze vertrok als missionaris naar Amadi-Belgisch-Congo op 9 maart

1920 en keerde pas tien jaar later terug uit Hembo-Belgisch-Congo op 4 mei 1930. Ze vertrok voor een tweede termijn naar Hembo op 30 januari 1931, deze maal bleef ze acht jaar in Ango- Belgisch-Congo. Ze keerde terug wegens ziekte. Gans de oorlog verbleef ze in het klooster te Berlaar.

Zuster Maria Xaveria vertrok op 24 februari 1947 voor een laatste maal naar haar vrienden: de melaatsen. Ze verbleef te Hembo.

Op 29 juli 1960 keerde ze terug uit Balele-Belgisch-Congo wegens de onafhankelijkheid problemen maar ook getekend door de melaatsheid. Ze overleed in het Tropisch Instituut te Antwerpen op 19 juni 1961.³⁰

Maria Seraphina Verdoodt geboren te Zemst ten huize 's Gravenmolen op 4 juni 1893. Ze huwde te Rumst op 4 augustus 1920 met Jean Baptist Weymiens, geboren te Rumst op 11 januari 1893 als zoon van Jozef Weymiens en Maria Catherina Van Dessel. Seraphina hielp de molen draaiende houden met haar jongere broer Victor. Zij bediende de molen maar ze stond ook haar mannetje bij het werk met het graan – en bloemzakken, dat toen nog meer dan 50 kg. wogen.

Seraphina overleed te jong, op 12 maart 1937, haar echtgenoot Louis overleed op 30 april 1947 te Rumst.³¹

Het gezin Weymiens-Verdoodt had vier kinderen: Maria Augusta Octavie Weymiens, Maria Ludovica Yvonne Weymiens, Victor Marcel Weymiens, Paul Frans Maurits Weymiens.

Maria Rosalia Verdoodt geboren te Zemst op de 's Gravenmolen op 27 februari 1896. Ze huwde te Rumst op 30 april 1924 met Ludovik (Louis De Herdt geboren te Reet op 2 juni 1896 als zoon van Pieter Engelbert De Herdt en Maria Gillis. Uit dit huwelijk werden twee kinderen geboren.

Maria Rosalie overleed op 9 januari 1989 in het rusthuis Sint-Michaël te Essen. Haar echtgenoot overleed te Rumst op 22 februari 1978.

³⁰ Archief Zusters van het Heilig Hart van Maria te Berlaar.

³¹ Mondelinge informatie Louis Verdoodt.

Victor (Fik) Verdoodt werd geboren te Zemst op de 's Gravenmolen op 31 oktober 1897. Hij overleed ongehuwd thuis op het molenhuis "*Leege Vosbergh*" te Rumst op 18 mei 1989. Victor woonde samen met zijn broer Tuur, hij heeft het laatste en langst op het molenhuis gewoond en is er op zijn vraag ook gestorven. Tijdens de Eerste Wereldoorlog heeft hij samen met zijn zuster Seraphina de molen draaiend gehouden, na het overlijden van zijn vader in 1914. Doch volgens zijn broer Louis was hij geen geboren molenaar.

Na het overlijden van "*Pete*", moeder Antonia heeft Victor samen met zijn broer Tuur geboerd en geleefd op stille en eenvoudige soms eigenzinnige manier in harmonie met de natuur, zoals we dit enkel nog in Bokrijk proeven. Victor is op latere leeftijd nog wat tuinier geweest bij de missiezusters in Rumst.

Maria Josepha Clementina Verdoodt, geboren te Zemst ten huize 's Gravenmolen op 30 juni 1899 verongelukte door een slag van de molenwiek op de "*Leege Vosberghmolen*" met de dood als gevolg op 18 juni 1902.³²

Maria Albertina (Bertha) Verdoodt, geboren op het molenhuis "*Leege Vosbergh*" te Rumst op 16 november 1900. Bertha huwde te Rumst met Joannes Josephus (Zjang) Van Espen, geboren te Walem op 13 augustus 1899 als zoon van Peter Frans Van Espen en Petronella CLaes. Zjang overleed te Rumst op 18 november 1974.

Na hun huwelijk woonde het gezin Van Espen –Verdoodt een vijftal jaren in op het molenhuis op de Vosberg.³³ Twee van de drie kinderen werden geboren op het molenhuis "*Leege Vosbergh*" namelijk:

Yvonne Maria Francisca Van Espen geboren op het molenhuis de 27 augustus 1928

Emila Josefa Victoria Van Espen geboren op het molenhuis de 18 juni 1930.

Later bouwde ze een nieuwe woonst met een doening naast het tuiniersbedrijf van Mille van het Hof, hier werd hun derde kind Paul Frans Alfons geboren te Rumst op 19 oktober 1938.

Bertha overleed op 18 december 1995 in het rusthuis "*De Vlietoever*" te Wintam.

Ludovicus Arthur (Tuur) Verdoodt, geboren op het molenhuis "*Leege Vosbergh*" te Rumst op 8 mei 1905 en ongehuwd overleden op 31 januari 1992 in het Sint-Norbertus ziekenhuis te Duffel. Tuur heeft samen met zijn broer gehovenierd, bloemen en planten, hondjes kweken, Engelse kiekjes en sierduiven.

Eind de jaren 1960 slaan Tuur en Louis touwen (zeeldraaien) van stro onder de poort van koekot, de koorden diende voor de veeboeren. Tuur bleef op het molenhuis tot september 1991 tot het werd afgebroken, een week voor Open Monumentendag.

Maria Stefania Verdoodt geboren op het molenhuis "*Leege Vosbergh*" te Rumst op 1 oktober 1907 en overleden op 17 maart 1909 te Rumst.

Peter Alfons (Fons) Verdoodt geboren op het molenhuis "*Leege Vosbergh*" op 15 augustus 1909 en overleden door een ongeval met een oorlogstuig op de spoorwegberm tussen Duffel en Rumst op 24 november 1918.

³² Mondelinge informatie Louis Verdoodt.

³³ Mondelinge informatie Emila Van Espen.

Joanna Seraphina Margaretha (Magriet) Verdoodt werd als laatste in de rij op het molenhuis "Leege Vosbergh" geboren op 2 juli 1912.

Ze huwde te Rumst op 13 februari 1935 met Philemon De Herdt geboren te Duffel op 20 januari 1909 als zoon van Corneel Jozef De Herdt en Maria Elisabeth Truyens. Hun huwelijk werd gezegend met één dochter: Mariëtte Josephina Margaretha De Herdt geboren te Duffel op 15 juli 1936. Ze huwde te Wilrijk op 30 april 1956 met Emiel Frans Lucia Krols geboren te Hoogstraten op 8 december 1926 als zoon van Jan Jozef Krols en Joanna Lucia Schuermans.

Margriet had jarenlang een groentewinkel in Wilrijk.

Philemon De Herdt overleed te Antwerpen op 19 juli 1984. Margriet is zacht ingeslapen te Antwerpen Seniorie "Ter Clereken" op 16 november 2006.

Margriet was de laatst en langst levende van de Vosbergse molenaarsfamilie "Verdoodt"

Molenaarsfamilie Verdoodt bij het vertrek van Coleta Verdoodt, genomen op de Congoboot van CNB op 30-01-1931.

Bron: oud archief Louis Verdoodt

1: Louis Verdoodt	7: Coleta Verdoodt	13: Josephus Van Espen
2: Albertina Verdoodt	8: onbekende Rumst	14: Margriet Verdoodt
3: Victor Verdoodt	9: Jacobs	15: Louis De Herdt
4: Seraphina Verdoodt	10: Wed. Verdoodt – Vermeulen	16: Vermeulen
5: Elisabeth De Winter	11: Arthur Verdoodt	
6: Louis Weymiens	12: Rosalia Verdoodt	

Ludovicus Verbeeck

Zemst, Weerde en Epepegem (die blijkbaar een natuurlijke band hebben door de Zenne) waren het er al gauw over eens dat zij als landelijke gemeenten bij een fusie best konden samengaan

De samenvoeging met omliggende steden als Mechelen en Vilvoorde werd van bij het begin verworpen. Lange tijd zag het er naar uit dat Hofstade met Mechelen zou fuseren (zoals Muizen en Heffen bv.) maar de provinciegrens van Brabant bleek een onoverkomelijke hinderpaal. Er was ook nog sprake van een fusie tussen Hofstade, Elewijt en Perk maar uiteindelijk werden Elewijt en Hofstade bij de fusie Zemst gevoegd.

Op 6 oktober 1975 werd het wetsontwerp in verband met de fusie ingediend. Het zorgde voor veel ophef in het parlement, wat begrijpelijk is want talrijke burgemeesters, schepenen en gemeenteraadsleden die door de fusies hun post verloren weerden zich als duivels om die te redden. De parlamentsleden dienden niet minder dan 500 wijzigingen op het wetsvoorstel in die echter alle onontvankelijk werden verklaard. De wet werd uiteindelijk aangenomen op 30 december 1975 en trad in voege op 1 januari 1977. Hierdoor verminderde het aantal Belgische gemeenten van 2.359 in 1976 tot 596.

Door de fusie in 1983 van de stad Antwerpen met de randgemeenten Berchem, Borgerhout, Deurne, Hoboken, Ekeren, Merksem en Wilrijk werd het aantal Belgische gemeenten ten slotte gereduceerd tot 589: 308 in het Vlaamse Gewest; 262 in het Waalse Gewest; 19 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De gemeenteraadsverkiezingen van 10 oktober 1976

Deze verkiezingen moesten de fusie in de praktijk brengen en niemand durfde de uitslag voorspellen. Om het beste resultaat te bereiken zetten de verschillende partijen hun burgemeesters en plaatselijke kopmannen vooraan op de lijst maar de resultaten waren soms verrassend omdat niet alle best geplaatsten de meeste stemmen behaalden.

Vóór de fusie bestonden de verschillende gemeenteraden uit 13 raadsleden (slechts 7 in Weerde) dus 59 in totaal. Voor de fusiegemeente waren er slechts 25 raadsleden voor 100 kandidaten zo dat nog slechts relatief weinig gegadigden gekozen geraakten.

DEEL 2. DE ONTWIKKELING VAN DE FUSIEGEMEENTE ZEMST

De fusie vergde een grote inspanning van het nieuwe gemeentebestuur om alles in de kortste tijd op het goede spoor te brengen: hierna de voornaamste problemen:

- De gemeenteraad telde 25 in plaats van 13 raadsleden. het was even wennen aan de omvang van de vergaderingen;
- Het schepencollege telde vijf schepenen (in plaats van twee) en vergaderde wekelijks op maandag;
- Het personeel van de vijf gemeenten werd samengebracht in een geheel en kreeg nieuwe taken;
- Een hele reeks straatnamen moest veranderd worden omdat een straatnaam slechts eenmaal mocht voorkomen in de fusiegemeente. Er werd als principe vooropgesteld dat naam van de straat met de meeste bewoners zou behouden worden om minst

DE FUSIES VAN DE GEMEENTEN.

DEEL 1 OVERZICHT VAN DE FUSIEVERRICHTINGEN

Voorgeschiedenis

In België waren in 1831 2739 gemeenten. Dit aantal bleef min of meer constant tot in 1961. In dat jaar werd de Eenheidswet gestemd waarbij aan de uitvoerende macht de bevoegdheid werd verleend om gemeenten op te heffen. Gemeenten mochten samengevoegd worden indien overwegingen van vooral financiële aard maar ook van geografische, taalkundige, economische, sociale of culturele aard de fusies rechtvaardigden. Het parlement diende echter deze wetsvoorstellen goed te keuren.

Een aantal Belgische gemeenten werden reeds gefusioneerd in 1964 en in 1969-1970 en in 1970 bleven er nog 2359 over. Zo'n 40% daarvan telde nauwelijks 1.000 inwoners en zo'n 60% slechts 2.000 inwoners. Men was het er op nationaal vlak al lang over eens dat die verregaande versnippering de dienstverlening aan de inwoners niet bevorderde .

De fusie van 1977

Het was Lucien Harmegnies, Minister van Binnenlandse Zaken in de regering Gaston Eyskens V (1968-1972) die besliste verder te gaan met de herschikking van het Belgische grondgebied en die daarvoor de nodige wettelijke maatregelen nam als voorbereiding van de grootschalige gemeentelijke herindeling van 1977. Een ander minister van Binnenlandse Zaken, Joseph Michel uit de regering Tindemans I, leidde het volledig project.

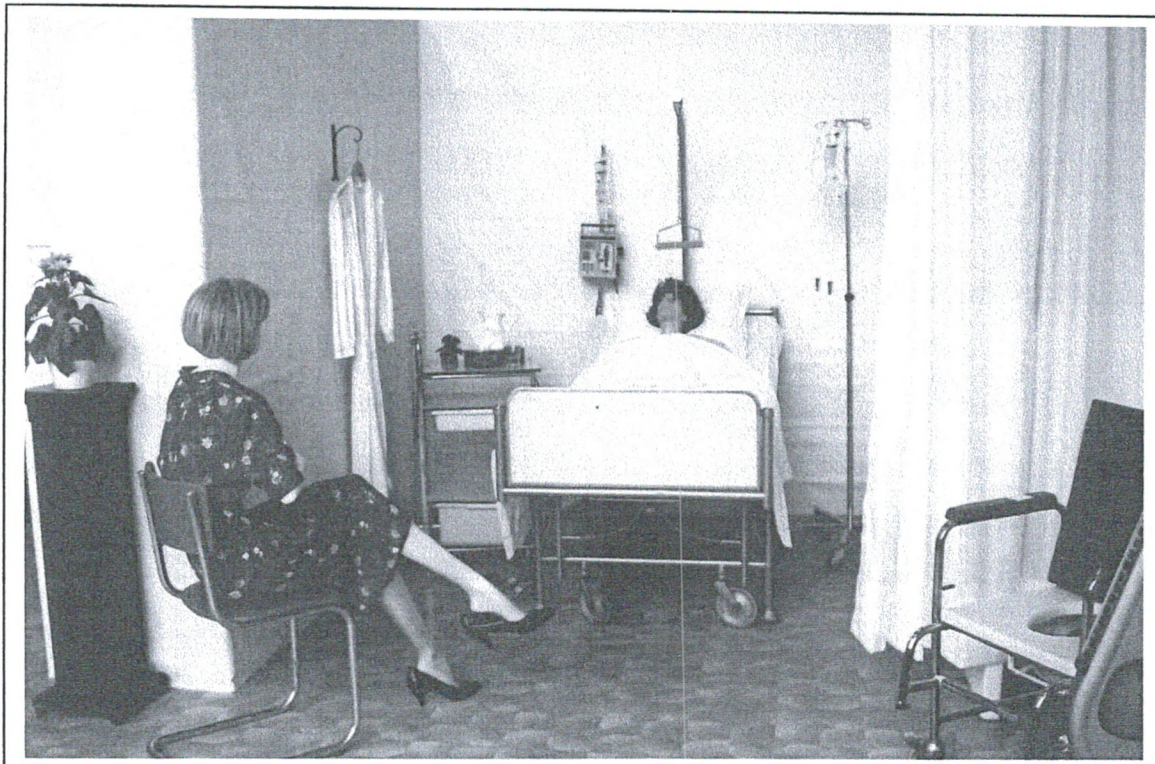
Zemst aan de vooravond van de fusie

Elewijt, Epepegem, Hofstade, Weerde en Zemst waren tot 1977 onafhankelijke gemeenten. Hofstade was de jongste want ze werd pas in 1870 afgesplitst van Muizen

Zemst was de grootste van de vijf, zowel wat betreft de oppervlakte als het aantal inwoners. Op 1.748 hectare grond woonden iets meer dan 4.000 mensen. Elewijt en Hofstade telden nagenoeg evenveel inwoners, respectievelijk 3.556 en 3.620. Epepegem haalde er net geen 3.000 en Weerde sloot de rij af met iets meer dan 2.000. In totaal waren er 16.047 inwoners in de fusiegemeente Zemst.

De burgemeesters aan de vooravond van de fusie waren: Arthur Baeck Zemst 39-47; 59-78 (C.V.P.); Maurits Adriaens Weerde 71-76 C.V.P.) ; Raoul Van Welckenhuysen Elewijt 71-76 (S.P.); Lodewijk Berkvens Hofstade 65-76 (S.P.); Jozef Daelemans Epepegem 76-76 (C.V.P.). Hieruit valt af te leiden welke politieke partijen in die gemeenten aan de macht waren, behalve voor Elewijt waar de gemeenteraad bestond uit 6 C.V.P. in coalitie met de enige socialist, en met 6 liberalen in de oppositie.

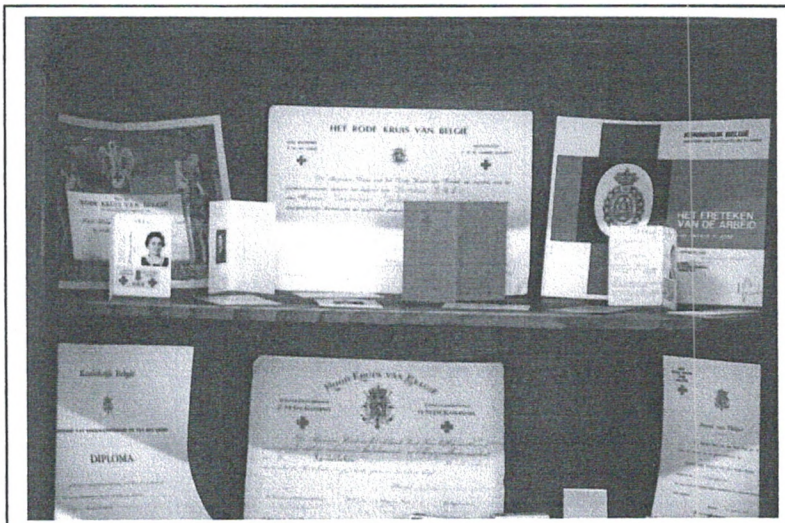
In Elewijt, Epepegem, Hofstade, Weerde en Zemst werd druk gediscussieerd over de nakende fusie, vooral in de politieke partijen die bij de keuze van hun toekomstige partnergemeenten rekening hielden met de kleur van het toenmalig bestuur (Hofstade bv. was sinds lange jaren een rode burcht en dus geen aanlokkelijke partner voor een CVP gemeente).

Vroeger was het ziekenhuis een onderdeel van een religieuze gemeenschap zoals een klooster. Deze oorsprong is nog altijd terug te vinden in het aanspreken van verplegend personeel als zuster of

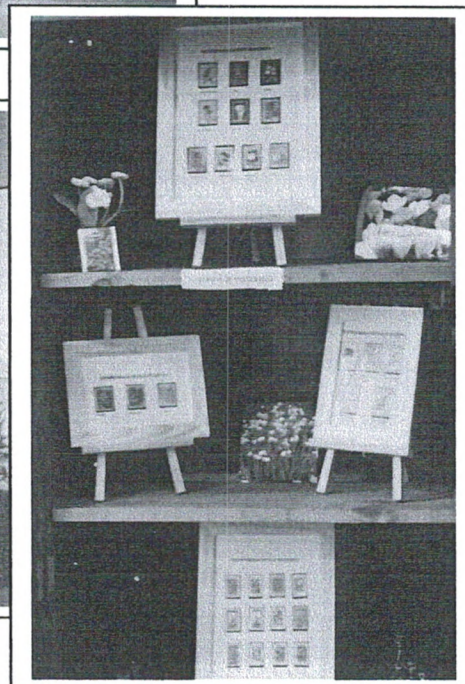
broeder. Later werden ziekenhuizen een onderdeel van universiteiten waar geneeskunde onderwezen werd.

Een ziekenhuis bestaat uit verschillende afdelingen. Wij presenteerde een van de ziekenhuiskamers.

Het Rode kruis is een wereldwijde hulpverleningsorganisatie waarvan de werking in zeven basisbeginselen is begrepen, menslievendheid, neutraliteit, onpartijdigheid, onafhankelijkheid, vrijwilligheid, eenheid en universaliteit.

Deze beginselen vormen de grondslag voor alles wat het Rode kruis doet.

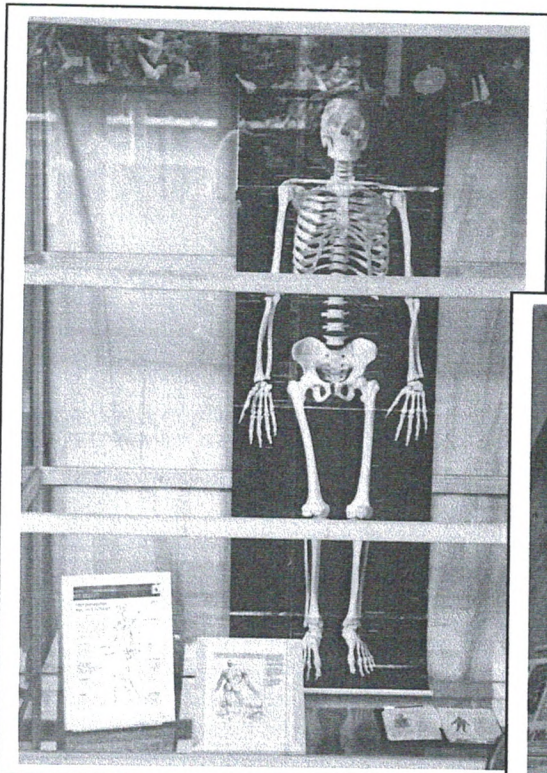
De filatelisten hebben zich bij hun keuze vaak laten beïnvloeden door de aantrekkingskracht die werd uitgeoefend door alles wat leeft, en in het bijzonder door de artistieke waarde van de planten en de bloemen. De gekozen postzegels (Sint-janskruid, valeriana....) illustreren zowel de picturale waarde van deze geneeskrachtige planten, als hun therapeutische nut.

Op basis van botanische illustratie brachten we de zichtbare overeenstemming tussen de natuurlijke plant.

De eerste herbaria zijn afkomstig van Egypte, Soemenië en China. De eerste gekende auteurs van herbaria zijn Grieken, zoals Theophrastes, Hippocrates en Krateuas. Het eerste herbarium waarvan meerdere kopieën zijn bewaard gebleven, is de "*Materia medica*" van Dioscorides.

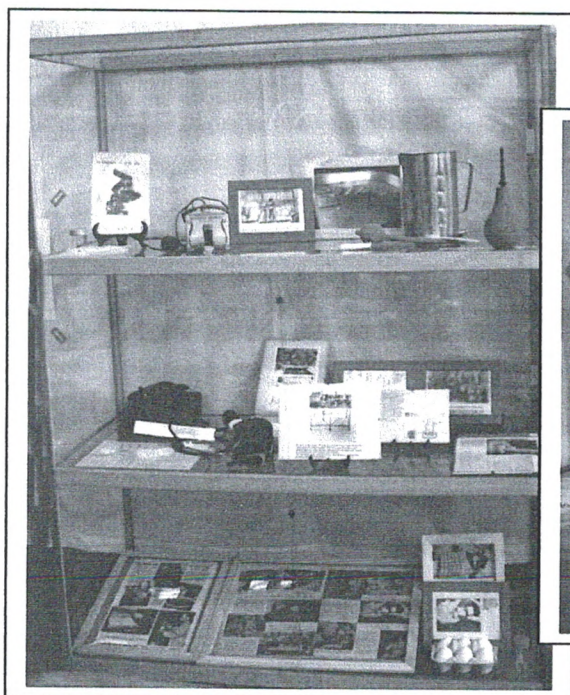
Laten we benadrukken dat tijdens het tweede deel van de 16de eeuw talrijke uitgever, gespecialiseerd in botanische publicaties, zich hebben gevestigd in Antwerpen. Onder hen bevond zich Christopher Plantin die de werken van grote plantkundigen en artsen, o.a. van de bekende Vlaams Rembert Dodoens, heeft uitgegeven. Alle houtblokken die gebruikt werden om een groot aantal van deze werken te drukken, bevinden zich in het Plantin-Moretuseum te Antwerpen.

Enkele beelden uit de tentoonstelling met als thema "ZORG".

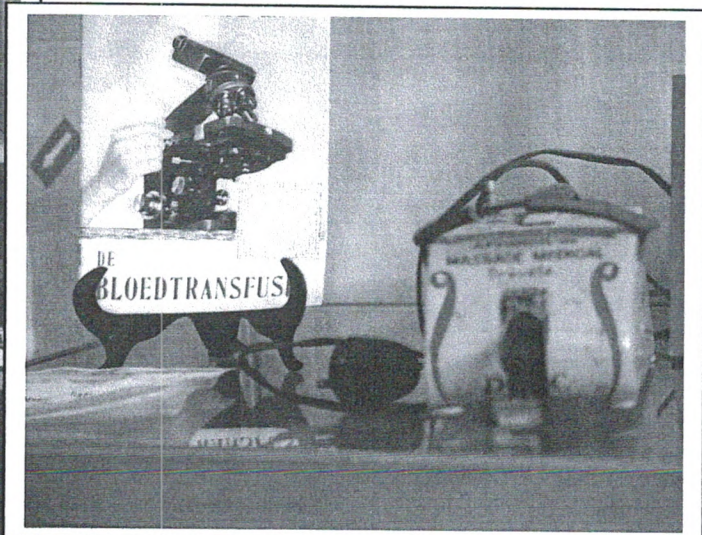

De menselijke anatomie waarvan Andreas Vesalius de grondlegger is. Het menselijk lichaam is zo ingewikkeld dat men pas na jaren studie de organen en orgaansystemen van het lichaam kan kennen.

De medische wereld evolueert, dus de geneesmiddelen evolueren mee.

Oude medische apparatuur gebruikt in de geneeskunde en medische wereld.

- Om 6 $\frac{3}{4}$ ontbijt, waaronder geestelijke lezing.
- Ten 6 $\frac{1}{2}$ ure Heilige Mis.

In den winter is de dagorde tot aan de H. Mis, een halve uur later, het opstaan is dus ten 4 $\frac{1}{2}$ ure en de H. Mis ten 7 ure.

Na de Mis zal de opperzuster der ziekenzalen met klare stem een klein gebed doen tot opoffering van den ganschen dag, daarna ontbijt der zieken. Niemand mag 's morgens zonder oorlof zich van den ziekdienst verwijderen. Geheel de voormiddag zullen de zusters onder het werk ingetogen en stilzwijgend trachten te zijn.

- Ten 9 ure bezoek aan het H. Sacrament.
- Ten 11 $\frac{1}{2}$ ure Sexten, onderzoek, Angelus, middagmaal.
- Ten $\frac{1}{4}$ voor 1 ure Gratie, Nonen en Vespers.
- Ten 1 $\frac{1}{2}$ ure recreatie (uitgenomen 's vrijdags en 's zaterdags) waaronder handwerk.
- Om 2 ure begeeft zich elke zuster naar haar officie.
- Van 2 tot 3 ure, gedurende het werk, zal men trachten iets te overwegen van het bitter lijden van onzen Zaligmaker; het is op die ure dat Jesus uit liefde voor ons aan het kruis gestorven is.
- Van 3 tot 4 ure zal men in het werkhuis den Rozenkrans bidden gedurende het werk; in andere officiën zal, indien het mogelijk is, een Rozenhoedje gelezen worden.
- Om 4 ure is het prijsbaar eenen korten akt van toewijding aan het H. Hart van Jesus te doen, met eenen Vaderons, eenen Weesgegroet en een Symbolum des geloofs.
- Van 4 tot 6 ure is het toegelaten te spreken, uitgenomen in den vasten en den advent. Buiten deze tijdstippen mag er in het werkhuis slechts op maandag, dinsdag en donderdag gesproken worden.
- Ten 6 $\frac{1}{2}$ Rozenhoedje in de kapel door geheel de gemeente.
- Ten 7 ure avondmaal waaronder geestelijke lezing.
- Van 7 $\frac{1}{2}$ tot 8 ure receratie op zondag, dinsdag en donderdag.
- Ten 8 ure Complete litanie van O.L. Vrouw, onderzoek, kort avondgebed, voorlezing der meditatie.
- Ten 9 ure moeten de zusters ter rust zijn.

Volgens omstandigheden van werken en tijden mag de overste de uren van het dagorde veranderen.

Goedkeuring.

Wij geven onze goedkeuring aan de voorschrevene Statuten en wij willen dat zelve door de moeder en de zusters van Onze Lieve Vrouw Gasthuis van Vilvoorde en door allen die daar zullen ontvangen worden, nauwkeurig onderhouden worden.

Viermaal 's jaars zullen dezelve voorgelezen worden. De moeder zal er den waren zin van verklaren. Zij mag in bijzondere gevallen om goede reden dispensatie verleen; doch er mag niets aan veranderd worden zonder onze toestemming.

Geteekend: Z. Em. Kardinaal Petrus Lambertus Goossens.

Van het kapittel.

Volgens de onderrichtingen van zijne Em. Cardinaal De Champs 1874.

De oefeningen van penitentie en ootmoedigheid, die in het kapittel mogen opgelegd worden, bestaan in eenige gebeden te doen, den grond te kussen, aan de deur van de refter gebuigd of geknield te blijven terwijl de zusters inkomen. Voor twist of smaadwoorden zal men op den grond moeten eten, en om de strenge stilzwijgendheid te breken, zal de moeder de penitentie⁵⁷ geven om de portie te bidden in den refter, of het gebed der zusters verzoeken om zich van eenig gebrek te beteren of om eenige deugd te bekomen.

Die welke in het kapittel door de moeder vermaand wordt, mag zich nooit verontschuldigen, zelfs dan niet wanneer de moeder zoude aflen. De vermaande zuster zal ootmoedelijk het hoofd buigen, zeggende "*Moeder en Zusters, ik zal mij door Gods gratie beteren; of wel God loone u Moeder*". Buiten het kapittel zal men nooit spreken van zaken die aldaar verhandeld zijn en een andere zouden vernederen.

Van de oefeningen van Godvruchtigheid.

De zusters zullen eens per week biechten. Zij zullen hunne biecht ootmoedig, godvruchtig en eenvoudig spreken, en in geen geval aan elkander iets zeggen van hetgeen haar in de biecht gevraagd, gezegd of opgelegd is geweest. Verders gedrage men zich volgens de Constitutie van Monseigneur De Champs.

De Communiedagen zijn vestgesteld op zondag, Dinsdag en donderdag van iedere week; eerste woensdag en vrijdag der maand en voorts op de dagen welke de biechtvader goedvindt. De zusters zullen zeer godvruchtig tot de H. Tafel naderen; eerst de overste en daarna de andere zusters volgens de jaren van professie. Onder het lezen van de Confiteor⁵⁸ doen zij een diepe buiging.

Gedurende de H. Mis zullen de zusters knielen, behalve het H. Evangelie. Aan de woorden: "*Et verbum cum factum est*" zullen zij ook knielen. Men zal het hoofd buigen bij het uitspreken der Heilige namen van Jesus, Maria, Augustinus en Elisabeth, en wanneer men eenen autaar of afzonderlijk beeld van eenen heilige voorbijgaat. Als de zusters in of uit de kerk gaan, knielen zij op beide knieën en maken zij eene diepe buiging.

Al de zusters zullen dagelijks op behoortijken tijd gezamenlijk in de koor de getijden van O.L.Vrouw bidden. Die welke ter oorzaak van ziekte of zeer groote of goede reden, door de overste bestadigd en door de biechtvader aangeraden, dezelve niet kunnen lezen, zullen twaalf maal den Vaderons en den Weesgegroot bidden voor de metten en Laudens; zevenmaal voor elk der vier kleine uren, twaalf maal voor de vespers en zeven maal voor de Completen. Dit niet mogelijk zijnde, zal de overste of den biechtvader deze gebeden door iets anders mogen vervangen of er gansch van ontslaan (dispenseren).

De eerste week van iedere maand zullen al de zusters de Vigiliën⁵⁹ der Overledenen lezen met drie lessen. Die welke om eenige reden belet zijn, zullen twaalf maal het Onzevader en den Weesgegroot bidden. De overige weken der maand zullen zij eens de kruisweg doen voor de overledene weldoeners. In het octaaf van Allerzielen zullen zij eens de Vigiliën met 9 lessen en zevenmaal de kruisweg bidden.

Indien de gesteltenis van het huis zulks toelaat, zullen volgens een oud gebruik dat niet verplichtend is, de volgende missen voor de zusters gelezen worden: eene mis omtrent den sterfdag van elke zuster gedurende honderd jaren; eene mis omtrent de verjaardag der professie van elke zuster, volgens hare intentie en jaarlijks nog twee missen volgens de intentie van elke zuster b.v. voor hare overleden bloedverwanten. Verders nog eene mis van Requiem⁶⁰ na het afsterven van eigen vader, moeder, broeder of zuster van de religieuzen. Op dien dag zal de gemeente tot de H. Tafel naderen, tot lafenis⁶¹ van de ziel der overledene.

Gewoon dagorde.

- Ten 4 uren; tien minuten voor 4 ½ Veni Creator en aanbidding der H. Drijvuldigheid.
- Op 4 ½ ure Angelus, Goddelijk Officie tot aan de Sexten.
- Om 5 ½ ure een halve uur Meditatie.
- Tien minuten voor 6 ure H. Communie.

⁵⁷ Boetedoening.

⁵⁸ Schuldbelijdenis.

⁵⁹ Waken.

⁶⁰ Vaak, maar niet altijd, gevierd in het kader van een begrafenis.

⁶¹ Bevrijding.

Van de stilzwijgendheid en het regelen der zedigheid.

Van aan de completen⁵² tot na de primen⁵³ zullen de zusters strenge silentie behouden; gedurende dien tijd moet alles in het klooster met de grootste stilte verricht worden. Zij zullen – zoo veel mogelijk – de stilzwijgendheid bewaren gedurende den ganschen voormiddag, doch bijzonder van 9 tot 10 ure; gedurende den namiddag van 2 tot 4 ure, doch voornamelijk van 3 tot 4 ure, wanneer het strenge silentie is. Die alsdan iets te vragen hebben, zullen dit doen in weinige woorden en met stille stem. Op de ziekezaal mogen de zusters spreken, voor zooveel de liefde of de noodzakelijkheid het vereischt. Men zal strenge stilzwijgendheid behouden in de kerk, in het capittel⁵⁴, op den dormter en in de cellen. Daar zal men niet spreken dan uit dringende noodzakelijkheid en dan nog zoo weinig en zoo stil mogelijk.

Op de Zon –en Feestdagen is de silentie min verplichtend; nochtans is het loffelijk tot 10 ure voormiddags ingetogen en stilzwijgend te zijn. De zusters zullen wel bezorgd zijn om hunnen tijd op die dagen voordeelig over te brengen, in godvruchtige gedachten en gebeden; zij zullen ieverig en verlangend zijn om het woord Gods, de heilige onderrichtingen of de catechismus te aanhoren, ze trachten te verstaan, in het geheugen te prenten en in het werk te stellen.

Op de werkdagen zullen de zusters, die niet wettig belet zijn, zich vereenigen in het werkhuis en aldaar naaien of eenig ander werk doen, waartoe zij aangesteld worden. In het werkhuis moet men de stilzwijgendheid onderhouden; de oudste zuster, daar tegenwoordig, zal waken op de onderhouding van dezen maatregel. Het stilzwijgen wordt ook vereischt, als bij wintertijd de zusters zich gaan warmen, 't zij in de refter, in het werkhuis of elders. Het is niet toegelaten zich te gaan warmen in de keuken, tenzij met bijzonderen oorlof en wanneer men daar van officie is.

Buiten den tijd van stilzwijgendheid zullen de zusters vermijden de stem in het spreken te verheffen, om de goede orde niet te verstoren; en indien er soms in het werkhuis, in de refter of elders, wereldlijke redeneringen of eenig geschil ontstonden, zoo zal de oudste zuster die er tegenwoordig is, de Miserere beginnen te bidden, waarop alle zusters in koor zullen antwoorden, om alzoo alle betamelijke gesprekken te vermijden.

De zedigheid eischt dat men niemand van verre roepe of aanspreke; men moet den persoon naderen en hem dan bedaard het woord toesturen. De zusters moeten zich van wereldsche redeneringen⁵⁵ onthouden, en dus zoo weinig mogelijk van huwelijken, wereldse vermaken, pracht, eten en drinken spreken. *“Eene religieuse, zegt den H. Joannes a Cruce, kan zonder te misdoen van zulke ijdelheden niet spreken”* “ Zij mogen in de gemeente niets verhalen van hetgeen zij gehoord hebben, ten ware het tot stichting zoude dienen. Nooit mogen zij aan iemand de gebruiken van klooster of de gebreken der zusters bekend maken, tenzij aan de geestelijke overheid.

De zusters zullen zich nooit bemoeien met de tijdelijke zaken van bloedverwanten of vrienden; maar in eene heilige rust blijven en God bidden, dat Hij zijne hemelsche zegeningen gelieve uit te storten over de kerk, over den staat en over al hare vrienden.

De zusters zullen zich zedelijk recht houden, en wanneer zij zitten niet tegen den stoel leunen, noch de voeten over elkander leggen. Wanneer zij gaan, zullen zij de armen niet laten zwieren, maar stil voor zich houden. Haar gang zal statig⁵⁶ zijn, en indien zij zich om zekere reden moeten haasten, zullen zij dit zooveel mogelijk met zedigheid doen.

Het is voornamelijk op de zedigheid der oogen, dat de zusters nauwkeurig moeten waken; want den H. Alphonsius zegt: bijna al de driften, die wij in ons hart te bestrijden hebben, nemen hunnen oorsprong in de vrijheid die men aan zijne oogen geeft. Men wachte zich ook uit nieuwsgierigheid te gaan bespieden, wat in ander officiën verricht wordt of zich daar mede te bemoeien. Het betaamt geenszins de bruid van eenen gekruisten God zich in eenen spiegel te aanschouwen.

De zusters zullen onder elkander alle onbehoorlijke gemeenschap vermijden. Ten opzicht van andere personen zullen zij daarop nog waakzamer zijn en zelfs elkanders handen niet raken. Alle omhelzingen van bloedverwanten, zelfs van kinderen, zijn niet geoorloofd.

Indien eene zuster een andere iets had miszegd, zal zij deze aanstonds, of voor het slapen gaan, of ten laatste voor de H. Communie om vergiffenis bidden en voor haar op de knieën vallende zeggen: *“zuster, vergeef mij om Gods wil dat ik dit {.....} tegen u misdaan heb”*. De andere zal terstond en gerne vergeven, zeggende: *“vergeef mij ook zuster, omdat ik de gelegenheid gegeven heb”* en zij zal er verder nimmer over spreken.

⁵² Liturgisch avondgebed.

⁵³ morgengebed

⁵⁴ Gemeenschap klooster.

⁵⁵ Gedachtegang, argumentatie.

⁵⁶ Voornaam, treffelijk.

ontbreekt. Indien zulks mocht gebeuren, zullen zij terstond, zonder gerucht van woorden of handelwijze het trachten te bezorgen. Indien iemand van de zusters merklijk te laat aan tafel komt, zal deze de laatste plaats nemen. Deze maatregel is niet toepasselijk op de moeder. Men zal de spijzen, den drank enz. op de tafel zetten en afnemen met twee handen. Gedurende het ontbijt, het noen en avondmaal zal er eene geestelijke lezing gedaan worden. Ieder zuster, die lezen kan, zal op hare beurt eene week de geestelijke lezing doen. De zuster die eene week gelezen heeft, zal de volgende week de tafel dienen, beginnende met de jongste. De moeder alleen maakt uitzondering. Vóór de lezing zal de zuster zeggen: Moeder, om Gods wil dat ik lees? Bij het eindigen der lezing zal zij zeggen: De heer ontferme zich onzer; waarop de gemeente Amen antwoordt. De benedictie⁴² en de gratie⁴³ zullen beurtelings door de zusters staande gelezen worden, waarna zij gestichtig⁴⁴ en godvruchtig⁴⁵ het hoofd buigen voor het Christusbeeld van den refter.

De zusters mogen elkander niet te veel pramen tot het nemen van spijs en drank. Zij zullen met eene zedige eenvoudigheid aanveerden hetgene men hun aanbiedt, of wel met beleefdheid hetzelfde weigeren; ook zullen zij zich zonder verkiesing bedienen en mogen niets uit den refter⁴⁶ mededragen zonder oorlof daartoe te hebben.

De zusters mogen niet eten of drinken dan op de maaltijden en nooit buiten den refter, tenzij uit nood en met toelating. Het is niet geoorloofd vreemde personen in den refter ter maaltijd te ontvangen; tenzij de moeder om zeer goede reden zulks toelaat; niemand nochtans mag haar daartoe pramen⁴⁷. De zusters zullen stilzwijgend (silentie) bewaren op het ontbijt en den noen –en avondmaal. De moeder mag evenwel op het einde van het eetmaal eenige recreatie⁴⁸ toestaan, doch enkel in buitengewone gevallen.

Alwie – buiten de moeder - in den refter iets zou breken, storten of bevuild, zal met luider stem hare schuld bekennen, op hare knieën vallen voor de moeder, de aarde kussen en slechts opstaan als haar daartoe teeken gegeven wordt. De zusters die op gestelden tijd niet ter tafel kunnen komen en dus vroeger of later moeten eten, zullen ook strenge silentie⁴⁹ behouden, tenware zij iets aan de bedienden der keuken te vragen hadden. Men moet aanmerken dat die, welke om reden van zwakheid, noodig hebben meermaals iets te gebruiken, uit preventie⁵⁰ dit voedsel ook in silentie moeten gebruiken.

Van 4 tot 4 1/2 ure namiddag is het toegelaten een glas bier te drinken. Gedurende dat halve uur moet men ook het stilzwijgen bewaren, hoewel men het gebruik moet onderhouden van met luider stem te zeggen; Moeder, om Gods wil oorlof, het zij de Moeder zich daar bevinde of niet.

Het middagmaal bestaat uit soep, moeskruiden⁵¹ en twee portieën vleesch; het avondmaal uit salaad of andere groenten en vleesch. Als de overste het noodig vindt, zal zij voor de wekelijkse zusters, die de gewoone spijs niet kunnen nemen, iets anders mogen geven.

Opnoeming eeniger recreatie dagen {.....}

De ondergang der kloosterlijke regeltucht neemt doorgaans zijnen oorsprong in de overtreding der H. Armoede ten opzichte van kleederen, meubelen, spijs en drank, daarom zullen de zusters wel zorgen in haar voedsel, meubelen en kleederen niets te doen dat tegenstrijdig is aan den geest der H. Armoede, wel indachtig zijnde de woorden van den H. Alphonsius: wee aan die, welke oorzaak zijn van de verslapping der H. Armoede in haar klooster. De overste zal daarover strenge rekening aan God moeten geven.

Indien eene zuster uit oorzaak van ziekte de spijs of den drank, die voor de gemeente opgediend wordt, niet gebruiken kan, zal deze door de moeder of de ziekenmeesteres van iets anders voorzien worden. Als hare ziekte zulks vereischt, zal de ziekenmeesteres haar met veel liefde in het zusters ziekhuis alles bezorgen, wat tot hare herstelling noodig is en door den geneesheer voorgeschreven wordt. De zieke zal, in alles wat hare gezondheidstoestand aangaat, aan de ziekenmeesteres gehoorzamen. Deze laatste mag ten tijde der silentie met de zieke zuster spreken indien de liefde of de noodzakelijkheid zulks vereischt; doch ten tijde der strenge silentie zoo weinig mogelijk en altijd met stille stem.

⁴² Zegening.

⁴³ Dankgebed.

⁴⁴ Deugdelijk.

⁴⁵ Devoot.

⁴⁶ Eetzaal in klooster.

⁴⁷ Aanmoedigen, stimuleren.

⁴⁸ Ontspanning, verpozing.

⁴⁹ Stilte.

⁵⁰ Anticiperen op risicofactoren.

⁵¹ Groenten.

In den vasten zal men zich gedragen volgens den bevelbrief van den vasten. Niemand zal bijzondere onthouding (abstinatie) doen zonder oorlof van den Biechtvader en van de overste.

Over den omgang met vreemdelingen.

Daar het betaamt dat religieuze personen zooveel mogelijk de gemeenschap met wereldlijke, bijzonder met manspersonen schuwen, zullen zij zoo veel mogelijk vermijden dat pachters, werklieden en zo voorts, in de kerke komen. Niemand dan de opperzuster³⁷ der ziekenzalen mag om noodzakelijkheid boodschappen doen bestellen.

Het is verboden aan iemand het klooster te laten zien, en wel bijzonder de eetzaal en den dormter³⁸, zonder uitdrukkelijken oorlof der overste.

Volgens de oude statuten moeten de buitenpoorten van Paschen tot Baafmis gesloten zijn ten 9 ure 's avonds en geopend worden ten 4 ure 's morgen; van Baafmis tot Paschen gesloten ten acht ure 's avonds en geopend ten zes ure 's morgens. Men tracht zich zooveel mogelijk daarna te gedragen. Niemand mag, zonder toelating der overste, de vreemdelingen – zoo geestelijke als wereldlijke – die in het Gasthuis komen, aanspreken uitgenomen de moeder, de zuster die de zorg der vreemdelingen heeft en de opperzuster der zalen. Deze laatste mag echter niet veel onderhandelingen hebben met de leden van de administratie.

Niemand mag zonder oorlof³⁹ naar de spreekkamer gaan. Zij zullen daar zooveel mogelijk met twee zijn. In hunne gesprekken zullen de zusters zoo kort mogelijk zijn en alle heimelijkheid vermijden. Zij zullen de oogen neergeslagen en op andere personen niet gevestigd houden, en stichtend zijn in hunnen manieren.

Als men zich in het spreekvertrek of elders met iemand bevindt, en de klok of de bel roept u tot eene gemeene oefening, dan moet men zich daar aanstonds naartoe begeven, ten ware men oorlof hadde om te blijven.

Ten tijde der gemeene werken mag er niet eene zuster aanwezig zijn. Niemand mag de kerk of den refter verlaten zonder door het samenvoegen der handen toelating te vragen; evenmin mag men uit het werkhuis gaan zonder oorlof. Het office mag slechts verlaten worden met oorlof der oudste zuster.

Cellen der zusters.

De zusters mogen op elkanders cellen niet gaan zonder oorlof der overste, ten zij in geval van schielijke onpasselijkheid. Men moet dan eerst kloppen, en binnen gaande de deur half open laten, zoo lang men op de cel samen is. Men mag daar niet spreken dan uit noodzakelijkheid, met stille stem en in weinig woorden.

De zusters zullen geene kostelijke kruisbeelden, prenten met schoone lijsten of andere voorwerpen van groote waarde op hare cellen hebben. Zij zullen niets hebben of behouden, wat het ook moge wezen, zonder oorlof van de moeder. Kisten en andere meubels mogen geenszins gesloten hebben met een slot; de moeder alleen zal mogen sleutels hebben, overal waar zij het goedvindt. De cel mag maar zoodanig sluiten, dat men ze langs buiten kan opendoen. De moeder zal de cellen der zusters mogen onderzoeken zoo dikwijls zij het goedvindt; zij zal zien of iemand iets te veel of te kort daarin heeft volgens de regel en statuten.

Op de cellen en in de bedieningen mag niemand iets veranderen of verplaatsen zonder toestemming der overste. In de verschillende officiën⁴⁰ moeten de werken geschieden op den tijd en de manier, op welk zij volgens gebruik verricht worden. Niemand mag daarin iets veranderen zonder oorlof van de overste, die de officiën meermaals in persoon zal gaan bezichtigen.

Refter en ziekekamer der zusters.

De zusters zullen in een zedige houding in en uit den refter gaan, zij zullen haar voedsel nemen om te gehoorzamen aan God en aan de H. Regel. Verder zullen zij aandachtig zijn op de geestelijke lezing en de verstervingen⁴¹ doen, die door vurige religieuzen in den refter geoefend worden. Aan de tafel zullen zij de religieuze betamelijheid en de goede orde onderhouden. De overste zal de eerste plaats bekleeden en voorts de zusters volgens de jaren hunner professie, de novitiën volgens ingekomen tijd.

Iedere zuster zal volgens ouderdom en op hare beurt eene week de tafel dienen en de andere zullen blijven zitten. Die de tafel dienen zullen – uit deugd van dienstbaarheid – opletten of iemand iets

³⁷ Hoofdzuster.

³⁸ Kloostervertrek, slaapzaal.

³⁹ Toestemming.

⁴⁰ Ruimte waarin mensen werken.

⁴¹ Oefening van het geestelijk leven ter beheersing van aardse genoegens.

Als eene dochter inkomt, mag zij vergezeld zijn van hare naaste bloedverwanten, die men het middagmaal in de gastenkamer aanbiedt. De bruid zal voor de laatste maal met hare familie noenmaal nemen.

De kleeding en de professie geschieden zonder dat er aan de familie kennis van gegeven wordt. De ondervinding bewijst dat dit gebruik zeer heilzaam is en er veel goed uit spruit.

Voor het bestuur en de onderrichting der novitiën zal men zich gedragen volgens de Constitutie³⁰ van Zijne Eminentie, den Cardinaal De Champs, gegeven den 10 augusti 1874, hoofdstuk 9 bladzijde 46 en volgens den Regel³¹ van den H. Augustinus.

Om de onderrichting te geven, zal de novitie-meesteresse³² dagelijks de novitiën ten minsten een kwartier bij elkander roepen. Des zondags zal de onderrichting een weinig langer duren.

*“Professiebrief: Jezus, Maria, Augustinus, Elisabeth. Ik zuster {.....} doe professie en belooft aan den God van het Hemelrijk, aan Maria zijne gebenedijde Moeder, aan alle Gods Lieve Heiligen, aan U, Zeer Eerwaarde Heer, als stadhouder van zijne Exellentie, den Hoogwaardigen Heer De Champs, Aartsbisschop van Mechelen, aan onze tegenwoordige geestelijke Moeder {.....} en hare wettige opvolgers.
Eeuwige Zuiverheid mijns lichaams, vrijwillige Armoede en volkomene Gehoorzaamheid, volgens den regel van onzen H. Vader Augustinus en de Statuten van dees Godshuis, tot ter dood toe”*

Zij teekent haren professie brief op den altaar, en knielende geeft zij hem aan den Zeer Eerwaarden Heer Deken³³ die de professie voorziet.

Door de gehoorzaamheid verplichten zich de zusters, hunnen eigen wil te verloochenen³⁴ en te doen wat de overste en de statuten voorschrijven, en dit te volbrengen op den tijd, de plaats en de wijze, die daartoe aangewezen zijn. Nooit mogen zij door woorden of manieren aan den eerbied jegens de overste te kort blijven.

Om de gelofte van zuiverheid te onderhouden, zullen de zusters op hunne oogen waken en zich van alle aangekleefdheden onthouden.

Door de belofte van armoede verbinden zij zich over niets te beschikken als eigenares.

Over de vasten.

De zusters die zulks redelijk vermogen, zullen alle vrijdagen van het jaar vasten, tenzij de feestdagen van Kerstmis, O.L.Vrouw Hemelvaart, Allerheiligen, Sint-Augustinus en Sinte-Elisabeth op eenen vrijdag vallen. Maak hiervan ook uitzondering de vrijdag in de Paaschweek.

Zij zullen vasten met onthouding van vleesch, op de vigiliedagen voor O.L.Vrouw Hemelvaart en O.L.Vrouw Onbevlekt Ontvangenis.

Het is vastendag zonder onthouding van vleesch, daags voor: O.L.V. Lichtmis, O.L.V. Boodschap, O.L.V. Visitatie, O.L.V. Geboorte, Sint-Augustinus en Sinte- Elisabeth.

De woensdagen, vrijdagen en zaterdagen van den Advent zijn vastendagen. Het is toegelaten maandag, dinsdag en donderdag, eensdaags vleesch te eten; des zondags meermaals. Dagelijks zal men alsdan driemaal den Vaderons en Weesgegroet en eens de akten van geloof, hoop, liefde en berouw lezen.

De zaterdagen door het jaar is er 's morgens geen vasten; des middags onthouding³⁵ van vleesch en des avonds enkel een collatie³⁶.

³⁰ Grondwet – rechten en plichten.

³¹ Leefregel.

³² Die de novice in het proefjaar begeleid.

³³ Geestelijke in de hiërarchie van de Rooms-Kath. Kerk.

³⁴ Verzaken.

³⁵ Niet gebruiken {...}

³⁶ Lichte maaltijd.

allen schijn van eigendom te schuwen. Indien deze zuster zou ondervinden, dat iemand zijne kleederen onachtzaam gebruikt: zal zij deze eerst in het geheim vermanen, en zoo zij zich niet betert, er de overste van verwittigen.

Niemand zal merkelijke reparaties aan zijne kleederen mogen doen, zonder oorlof der overste. Het habijt¹⁹ der geprofeste zusters moet onder alle opzichten eenvoudig, gering en zedig zijn en alle wereldlijke ijdelheid uitsluiten:

Het bestaat als volgt:

Een witte lijnwaden doek, op welken een klein linnen bandeken tot bewijs van ootmoedigheid; hier boven een witte lijnwaden wiel, dien zij, bij het dienen der zieken of bij eenig ander werk, gevouwen op het hoofd dragen, er alsdan den naam van opslag gevende. Als zij uit noodzakelijkheid moeten uitgaan, hangen zij eenen zwarten stoffen doek (voile)²⁰ over het hoofd. In den zomer dragen zij eene witte lijnwaden en bij wintertijd eene zwarte laken jak²⁰, witte wollen of laken schapulier²¹, zwarte rok, koorrok van zwart – niet te kostelijk laken –, welken zij bijzonder op zon –en feestdagen, alsook 's morgens gedurende het office en de H. Mis zullen dragen. Verders zwarte kousen, lederen of zwart laken schoenen.

De zusters zullen wollen hemdekens dragen, tenzij om ziekte of andere reden daarin gedispenseerd werd door de overste. Zijne Eminentie Cardinaal Sterckx heeft dispensatie²² gegeven, om in den zomer lijnwaden hemden te dragen. De slaaplakens en overtreksels der oorkussen moeten ook van wol zijn, uitgenomen in de ziekenkamer der Zusters.

Noch geprofesten noch novitiën zullen geen goud, zilver of zijde in hun habijt hebben of over zich dragen.

De geprofeste²³ en novitiën²⁴ zullen de gewoonte onderhouden hun haar te snijden omtrent de quatertemperdagen²⁵.

Het habijt der novitiën is gelijk aan dit der geprofeste zusters uitgenomen dat de schapulier eenen voet korter is dat zij geenen wiel noch opslag dragen.

Over het ontvangen der novitiën.

Men zal enkel postulanten²⁶ ontvangen die nuttig en bekwaam zijn voor den kloosterlijken staat en voor den dienst der arme zieken in dit gasthuis.

Er zal geene postulante tot de kleeding ontvangen worden vóór haar zeventiende jaar; die, welke boven de twee en dertig jaren zijn, zullen niet ontvangen worden, tenwaar zij bijzonder bekwaam, nuttig en dienstig voor het huis bevonden worden.

De postulante door de overste – met raad van eenige zusters – ontvangen, zal omtrent zes weken beproefde worden, in een betamelijk wereldlijk kleedsel. Dan zal men – met meerderheid der stemmen van de zusters welke méér dan drij jaren geprofest zijn – haar ontvangen als scholier, haar den doek van ootmoedigheid²⁷ gevende, genaamd Begijntje²⁸, welken zij omtrent een jaar zal dragen. Na dit tijdstip wordt zij wederom met meerderheid van stemmen ontvangen tot de kleeding en na een volledig jaar tot de professie.

Als een novitie hare kleeding of hare professie nadert, zal de overste haar vertrouwelijk ondervragen: of zij komt uit vrijen wil en vrij is van alle schulden of beloften zoo geestelijke als tijdelijke; of zij geene ziekte of kwalen heeft naar lichaam of den geest en of die niet in de familie zijn. Op deze vragen moet de novitie volgens geweten antwoorden.

Op eenen gestelden dag zal zij in het kapittel geheel de gemeente bidden om tot de heilige kleeding of tot de professie toegelaten te worden. Zij mag zulks niet in het bijzonder aan de zusters vragen. De meesteres zal haar leeren hoe zij zich tot de kleeding of de professie moet bereiden. Gewoonlijk wordt er alsdan door de novitie eene retraite²⁹ en eene generale biecht gedaan.

¹⁹ Dagelijkse kleding van de zusters.

²⁰ Niet nauwsluitend vrouwlijk gewoonlijk in katoen.

²¹ Neerhangende lap stof over het habijt gedragen.

²² Vrijstelling, ontheffing.

²³ Aflegging van kloosterbelofte.

²⁴ Persoon ingetreden in religieuze orde maar nog geen definitieve gelofte gedaan.

²⁵ Boete en vastendagen.

²⁶ Iemand die streeft naar het religieuze leven.

²⁷ Onderworpenheid.

²⁸ Uit lekengemeenschap.

²⁹ Afzondering voor spiritueel zelf onderzoek.

Vóór iedere maaltijd zullen de zusters de zieken verzoeken eenen Vader ons en Wees gegroet te bidden, en geëten hebbende, tweemaal het Onze Vader en den Weesgegroet, om God te bedanken en om eenen zaligen bijstand der Weldoeners van 't Gasthuis⁹. 's Avonds na dat de zieken geëten hebben, zal er eene zuster gewijd water geven: zeggende "*Asperges me hyssopo et mundabor, lavabis me, et super nivem dealabor*".

De zusters zullen al wat aan hare zorg is toevertrouwd net en zuiver houden; en wel vooral de arme zieken, die hun grootste schat zijn, door het geloof hun aanschouwende als de lijdende lidmaten van Jesus, onzen Zaligmaker. Men zal zorgen, uit liefde der heilige armoede, en om overgrote onkosten in den onderhoud der zieke te vermijden, volgens den staat der ziekte, gering beddegoed bederven of onbruikbaar maken.

De zusters zullen kristelijk geduld en met zachtmoedigheid den last en de klachten der zieken verdragen, zonder hun ooit een haastig of spijtig woord toe te sturen, indachtig zijnde, dat de liefde lijdzaam is en alles verdraagt, gelijk de H Apostel Paulus zegt: "*Zij zullen de zieken troosten in hun lijden, liefdadiglijk tot geduld opwekken en als zij in hun uiterste zijn gekomen, aanwakkeren om hunne pijnen te vereenigen met het bitter lijden van onzen Zaligmaker, en om met eene volkomene onderwerping aan de wil Gods de dood te aanveerden*".

Het afdragen der dooden moet in eenen eerbiedige stilzwijgendheid geschieden, onder het bidden van den Psalm¹⁰: Miserere mei {...}¹¹

De gemeente bidt voor de zieken in stervensnood, de litanie van O.L.Vrouw en Salve Regina; en na hun overlijden eenen Miserere en de Profundis¹².

De zusters die afwezig zijn, zijn tot deze gebeden niet gehouden.

De zusters moeten zonder onrust, ja zelfs gerne de H. Mis, het sermoen¹³ en andere godvruchtige oefeningen verlaten, om den zieken dienst te bewijzen; deze werken zijn God zeer aangenaam.

Van de Zusters.

De zusters zullen op behoorlijken tijd professie¹⁴ doen der drij beloften, volgens den regel van den H. Augustinus; en daarenboven zijn zij verbonden deze statuten en die, welke voorgeschreven zijn door zijne Eminentie Monseigneur den Cardinaal De Champs, op 10 augusti 1874, op het beste te onderhouden en er hun leven naar te schikken.

De keus van de Moeder zal geschieden volgens de voorschriften van het 13de hoofdstuk der statuten van Monseigneur De Champs. De Novitie Meesteresse¹⁵ en de andere zusters in officie¹⁶ worden door de overste aangesteld en veranderd volgens goeddunken.

De zusters gaan niet buiten het klooster dan in geval van doodelijke ziekte van Vader en Moeder; buiten dit geval gaan zij niet uit dan om noodzakelijke reden, boodschappen, en zoo voorts, goed gevonden door de overste. Nooit mag eene zuster uitgaan dan vergezeld van eene medezuster, aangeduid door de overste.

De moeder zal in de noodwendigheid der zusters voorzien volgens de heilige armoede, aan iedereen gevende hetgeen zij noodig heeft.

Niemand – noch overste, noch zuster – mag eene zaak, hoe klein zij ook weze, voor zich behouden; alles moet in het gemeen gebracht worden. Niet eene van de zusters, de moeder alleen uitgenomen, zal eenige gift mogen ontvangen of iets mogen weggeven, 't zij klein of groot, zonder oorlof der moeder. Ook mag niemand

Brieven schrijven of doen schrijven, noch eenig geschrift ontvangen of behouden zonder oorlof der moeder; deze heeft het recht al de brieven te lezen. Zijn uitgenomen de brieven aan den Aartsbisschop, aan de Vicaris Generaal¹⁷ en aan de Visitor¹⁸.

Niemand van de zusters zal op eigen gezag, doeken of ander lijnwaad mogen wasschen; zij zullen alles geven om in het gemeen gewasschen te worden. Er zal eene zuster door de overste gesteld worden, om de kleederen van al de zusters te bewaren. Deze zal zorgen dat dezelve niet geschonden worden door mot of andere toevallen; zij zal aan iedere zuster op tijd geven wat hun noodig is, om

⁹ Instelling waar zieken en ouderen verpleegd en verzorgd worden.

¹⁰ Religieuze liedvorm.

¹¹ Wees mij genadig.

¹² Smeekbede van de mens tot God.

¹³ Preek.

¹⁴ Eedaflegging – kloosterbelofte.

¹⁵ Proeftijd meesteres

¹⁶ Gebeden die over de dag verspreid zijn en op een vast uur gezegd of gezongen worden.

¹⁷ Functionaris van het bisdom.

¹⁸ Gezant die de boeken naziet.

Open Monumentendag op 13 september 2009. “*Mens Sana in corpore Sano*”.

Colette Vanderbeken.

Zorg voor geest en lichaam, de geschiedenis van lichaam en geest wordt zowel bepaald door de grondbeginselen als de platonische¹ opvattingen over Rede en Geest en de Christelijke theorieën over de ziel.

De wortels van de congregatie van de Gasthuiszusters-Augustinessen reiken tot in de 13de eeuw toen de kloosterlingen pestlijders thuis gingen verzorgen. Het charisma² van de congregatie³ is de zorg voor de zieke. Ze leefden volgens de regel van de H. Augustinus aangevuld met eigen statuten⁴.

De statuten van het gasthuis van Vilvoorde werden uitgeschreven door kardinaal Goossens.

Zorg der zieken.

De zusters zullen aanveerden alle zieken; mans en vrouwen, welkdanig de ziekte ze hebben, volgens de schikkingen van de Heeren der administratie, uitgenomen aanhoudende of gevaarlijke zinneloozen.

De zusters zijn gehouden de arme zieken eigenhandig en liefdadig te dienen; en ze mogen in den ziekdienst geene andere personen onder haar hebben, tenzij de Biechtvader⁵ om reden van eerbaarheid of noodzakelijkheid het zou eischen.

Wanneer er een zieke binnenkomt, zullen de zusters hem minnelijk en vriendelijk ontvangen, zijne schoenen en kousen uitdoen, zijne handen en voeten wasschen met warm water, ze afdrogen, een kruis op den voeten maken, dezen goedgehartig kussen. De zusters zullen zoo veel mogelijk nazien welke boeken en lezingen de zieken hebben of ontvangen.

De zusters zullen de zieken een schoon hemde aandoen; hun versche slaaplakens en ander schoon lijnwaad⁶ geven, hun bed verwarmen, bijzonder in de winter.

De zusters zullen alle morgende de zieken wasschen, en als de staat hunner ziekte het eischt, hun meermaals daags reinigen.

De bedden der zieken zullen zoo dikwijls opgemaakt worden als het noodig is tot hun gemak en hunne verlichting.

De zusters zullen, zoo dikwijls als het noodig is – zoo bij dag als bij nacht – aan de bedden der zieken gaan, om te zien of hun iets ontbreekt, en dan wel zorgvuldig zijn om de zieken alle mogelijken bijstand toe te brengen, die eene medelijdende liefde altijd weet te bezorgen.

De nachtwak bij de zieken zal door de zusters gedaan worden in dier voege, dat zij ter middernacht elkaar aflossen. De nawaak zal de bekkens⁷ der zieken ledigen, en indien het noodig is het water en al wat den zieken aangaat, den Doktor laten zien. De nawaak mag een weinig gebruiken om ontvuld te zijn. De overste mag om goede redenen de uur der nawaak veranderen. De zusters die de nawaak gedaan hebben, mogen in den voormiddag eene uur gaan rusten.

De zusters zullen wel aandacht nemen om op gestelde uur de zieken de medezijnen⁸ te geven, die hun voorgeschreven zijn; alsook den drank en het voedsel volgens de noodzakelijkheid der ziekte. Indien de zieken iets zouden vragen wat men hun niet mag toestaan, zullen de zusters trachten hun met liefdadige woorden te vreden te stellen.

¹ Tot de filosofie van Plato behorend.

² Bijzondere uitstraling

³ Kloostergemeenschap die door de bisschop is erkend.

⁴ grondregels

⁵ Een priester die de biecht afneemt.

⁶ Soort linnen.

⁷ Urinepot

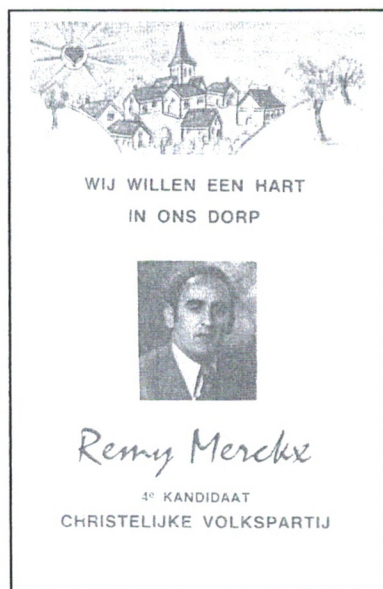
⁸ Geneesmiddelen.

overlast voor de omwonenden te veroorzaken. Om sentimentele redenen werd hiervan in enkele gevallen afgeweken (ondermeer voor de Leopoldstraat te Zemst en de Driesstraat te Elewijt.)

- Het gebruik van de verschillende gemeentehuizen moest geregeld worden: de Burgerlijke stand en de sociale dienst verhuisden naar Elewijt; de technische dienst werd in Eppegem ondergebracht. Hofstade werd de zetel van het OCMW en in Weerde kwam het politiebureau. De overige diensten kwamen naar Zemst in de Schoolstraat waar ook de raadszaal ondergebracht was.
- Er kwam een nieuwe personeelsformatie met een administratief kader van 17 personeelsleden; een technisch kader en een werklieden kader met geschoolde werklieden.
- Nieuw veldwachterkorps met 1 hoofdveldwachter en 7 veldwachters
- OCMW vervangt de vroegere Commissie van Openbare Onderstand.

3. VERDERE REALISATIES NA DE FUSIE

Naast uitgebreide wegenis- en rioleringswerken werden ondermeer de volgende in het oog springende projecten gerealiseerd;

1978: sportluchthal te Elewijt; aanstelling burgemeester Remy Merckx in vervanging van Arthur Baeck.

1985: sporthal Zemst;

1988: De Griet - Nieuw gemeentehuis dat opvalt door zijn architectuur.

De binnenafwerking werd volledig gerealiseerd door het werkliedenpersoneel. Na de ingebruikneming van De Griet werden de gemeentehuizen van andere fusiegemeenten verkocht.

Restauratie van de Schranshoeve.

1991: wielersbaan in Elewijt.

1992: school Eppegem - burgemeester Louis Van Roost volgt Remy Merckx op.

1993: sporthal Eppegem – opening rusthuis Relegem – rolschaatspiste Eppegem

1998: school Zemst Laar – Budohal Elewijt. (gevechtssporten)

Verder te vermelden: omdat Zemst in 2000 meer dan 20.000 inwoners telde kwam een verhoging van het aantal raadsleden tot 27; er kwam ook een schepene bij.

Het veldwachterkorps werd in 1997 omgevormd tot politiekorps; in 2000 kwam de politiezone KASTZE tot stand. Kampenhout – Steenokkerzeel – Zemst.

In 2003 werden de eerste serviceflats gebouwd.

In 2008 waren in de fusiegemeente Zemst 21.715 inwoners, verdeeld als volgt:

Elewijt: 4.920 – Epegem: 4.050 – Hofstade: 4.680 – Weerde: 2.666 – Zemst: 5.399

BESLUIT

De fusie is in administratief opzicht zeker een succes want ze beantwoordt beter aan de huidige complexe noden van de mensen dan de vroegere kleine besturen ooit hadden kunnen doen. Financieel zijn er ook veel meer mogelijkheden om grote projecten te realiseren.

Door een uitgebreid communicatiesysteem houdt de burger contact met het gemeentehuis te Zemst zo dat de afstand geen bezwaar is.

Anderzijds stellen we vast dat de zes vroegere dorpkernen in essentie bewaard zijn gebleven. In iedere dorpskern is een bloeiende lagere school met kleuterafdeling, een kerk en de overledenen worden in hun eigen dorp begraven.

Zij hebben nog steeds hun eigen voetbalclub, wielclub, harmonie, K.V.L.V., K.A.V, K.W.B. seniorenvereniging en noem maar op die los van elkaar blijven werken. Er zijn wel verschillende overkoepelende adviesraden waarvan en de verschillende verenigingen deel uitmaken en die instaan voor gezamenlijke initiatieven en voor het toekennen van de gemeentelijke subsidies.

Verenigingen die niet aan een bepaald dorp gebonden zijn (zoals heemkring De Semse) vormen de uitzondering.

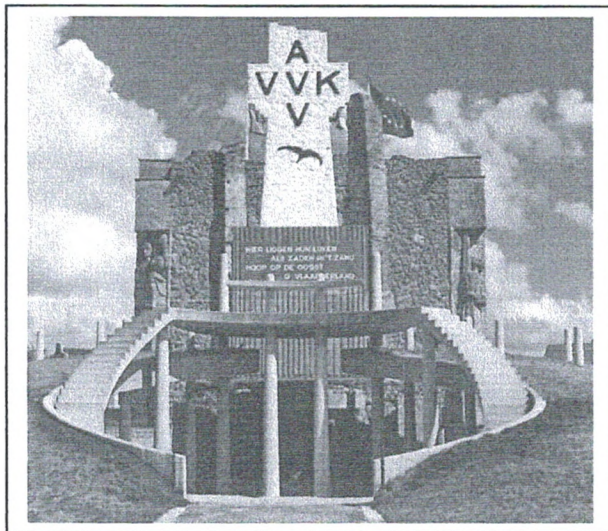
Men mag dus besluiten dat de belangen van de administratie door de fusie gediend zijn en dat de eigenheid van de dorping er niet door geschaad is. Dus opzet geslaagd.

Roger De Broeck - 21.9.2009

Maandag 28 september 2009. Een dag in de Ieperstreek.

Colette Vanderbeken.

Dixmuide en de IJzertoren.

Wandelend tussen de zandzakjes is het eerste wat men tegenkomt, het grafmonument van Joe English, de bekende frontsoldaat. Hij was het die het heldenkruisje voor gesneuvelde Vlaamse frontsoldaten zou ontwerpen. Hij stierf op het einde van de oorlog en zijn resten rusten in de crypte.

Bij het verlaten van de crypte staan aan weerszijde twee kunstwerken gemaakt uit tonnen ingezameld oorlogsschroot. Zij zijn de visuele weergave van de "Nooit meer oorlog" gedachte.

Doorheen de verdiepingen:

Periode 1830-1918, wereldoorlog I, dag na dag.

Periode 1918-1945, interbellum en wereldoorlog II.

Vlaanderen een oud verhaal, een nieuw begin. Vlaanderen in een confederaal België. Vlaamse ontvoogding en vooruitgang.

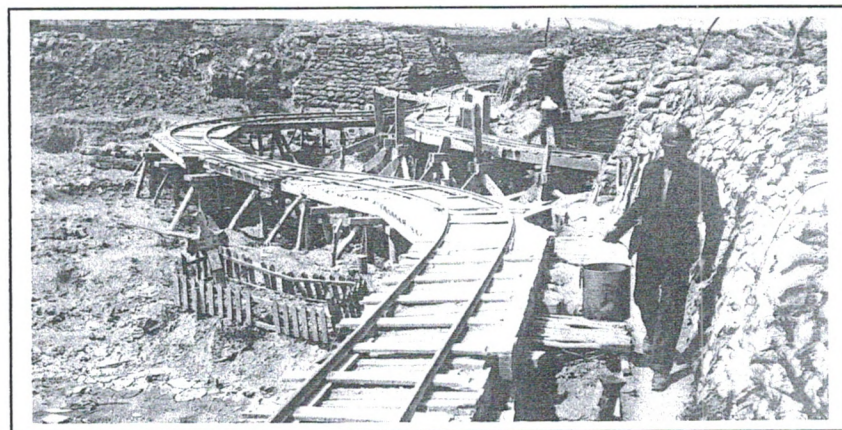
Tijdelijke tentoonstelling: dieren in de oorlog.

Het leven aan het front, onder de grond.

Kunst aan het front.

Gewillige vrouwen. Deze tentoonstelling toont hoe vrouwen proberen te overleven in oorlogstijd, maar ook hoe "gewillig" ze zaken diende uit te voeren zoals verpleging, fabrieksarbeid e.a.

Dodengang.

Deze uitzonderlijke site is ook de plaats van menselijk lijden. Duizenden soldaten hebben in dit drassige land een loopgravenoorlog uitgevochten, een verschrikkelijke uitputtingsoorlog waar geen einde aan leek te komen. Een te groot

aantal hebben er hun leven verloren om onze vrijheden te verdedigen. Laten we hen niet vergeten. De herinnering aan hun opoffering zou ons moeten helpen een wereld van rechtvaardigheid en vrede tot stand te brengen.

→ Uitnodiging

Het In Flanders Fields Museum heeft het genoegen u uit te nodigen op maandag 28 september 2009 op de boekvoorstelling:

ODON

► Oorlogsdagboek van een IJzerfrontsoldaat

Auteur: Ivan Adriaenssens

Sinds 1928 wordt iedere avond om 20 uur stipt onder de Menenpoort de "Last Post" geblazen door vrijwilligers van de Ieperse brandweer. Op 28 september l.i. was het een speciale "Last Post", een herinnering aan Odon Pevenaeghe. Twee van zijn familieleden legden een bloemenkrans neer.

Odon Pevenaeghe hield een dagboek bij over al hetgeen hij beleefde als soldaat tijdens zijn Wereldoorlog I.

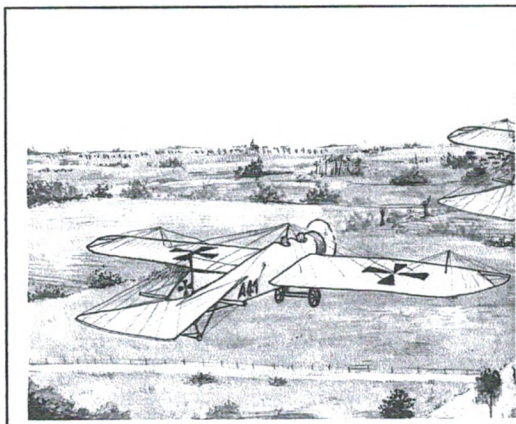
Wat maakt het dagboek van Odon Pevenaeghe, zo bijzonder? Door zijn tijdloosheid en volledigheid vult het de leemte van de honderdduizenden soldaten die sterven en hun verhaal destijds niet neergeschreven hebben

en ook niet konden navertellen. Odon representeert het leven van een IJzersoldaat. Zijn verhaal vat de hele oorlog samen en brengt ze weer helemaal tot leven. De val van Antwerpen, de eerste slag bij de IJzer, de eerste gasaanval in de geschiedenis.... Ook in onze streek was Odon erbij.

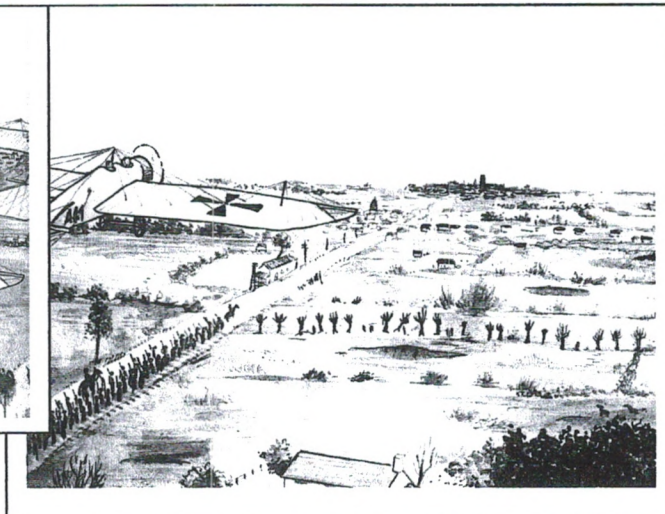
Een stukje verhaal uit het boek:

"19 – 20 augustus 1914. Rond 1 uur van de 19de augustus kwamen we in Steenokkerzeel aan. Hier was ik gekantoneerd in een herberg. Ze hadden er wel zes of zeven dochters in huis! Veel mannen waren zo afgemat dat ze gingen slapen zonder te hebben gegeten. Onderweg was er een aantal achtergebleven. Onze keuken bevond zich in een bierbrouwerij. Die goedgehartige mensen zagen ook dat we veel afgezien hadden. Al diegenen die nog soep haalden, kregen ook een gourde bier. Hier stond ik op rond 9 uur. Na koffie te hebben gedronken ging ik enkele postkaarten kopen om wat nieuws naar familie en kennissen te sturen. Het was nog geen 16 uur of wij stonden opnieuw klaar om te vertrekken. Me dunkt dat het warmer was dan gisteren. Nu moesten we naar Blaasveld, een gemeente in de buurt van Antwerpen.

Van Steenokkerzeel tot Vilvoorde waren ons twee Duitse vliegtuigen gevolgd. Ze vlogen soms niet hoger dan 150 tot 200 meter. Velen van ons dachten dat het Belgische vliegtuigen waren."

tekening: Ivan Adriaenssens

In het Flanders Fields museum werd een vitrinekast "Grenadiers" ingehuldigd met het dagboek van Odon Pevenaeghe en nog andere aandenken van de oud soldaat.

Eveneens werd het boek "Odon, Oorlogsdagboek van een IJzerfrontsoldaat" van de auteur Ivan Adriaenssens voor gesteld.

Bibliografie: De IJzertoren te Dixmuide.
Dodengang.
Odon, Oorlogsdagboek van een IJzerfrontsoldaat.

Quand un Belge faisait prisonnier le Roi de France.

Colette Vanderbeken

Keizer Karel, die gans zijn leven zich liet omringen door Belgen en personen uit France-Conté, benoemde in 1522 de onderkoning van Napels, een edelman uit onze contreien: **Charles de Lannoy**. Hij volgde de pas overleden, Don Raimond de Cardona, Catalaanse politicus-onderkoning van Napels, op.

De nieuwe onderkoning Charles de Lannoy, geboren in 1487 te Valenciennes, voordien genoemd heer van Mingoal (Nord-Pas-de-Calais, arrond. Arras), de naam van de bijzonderste gronden van zijn vader. Nadien vermeld onder de naam Senzilles, heerlijkheid gelegen tussen Samber en Maas.

Hij was de zoon van Jean de Lannoy en van Philipotte de Lalaing.

In 1511, nam hij bezit van de gronden en het kasteel van Steenokkerzeel, waar hij in 1515 met veel sier keizer Karel ontving.

Na de veldslag in 1521 in Doornik werd hij gouverneur.

Afhangend van een familie, die drie ridders in de 1ste promotie van de orde van het Gulden Vlies hadden verworven, kreeg hij de halsketting van Sint-Gudule.

De keizer amper ontvoogd benoemde hem als kamerheer en raadgever. De sympathie van de keizer bewaarde hij gans zijn leven. Zo schreef Keizer Karel hem om zijn vriendschap te bevestigen: *“Si vous pouvez être en deux lieux, par souhait je vous aurois*

souvent par devers moi, n'ayez point de regret de votre absence de moi vous êtes toujours présent”.

Bij de invasie in de Provence door de Imperialisten verbleef de onderkoning van Napels Charles de Lannoy in Milaan.

Hij verbleef in Italië in de tijd dat François 1ste met een machtig leger de inval deed in Pavia, oude Lombardische stad en oude hoofdstad van Italië.

“Ticinum, Pavia en Pavia op 31km van Milaan. Pavia gaat terug tot de tijd van de Galliërs. De stad was vooral welvarend tijdens de Romeinen en was het nog meer in de Lombardische tijd. Zij maakte van Pavia hun hoofdstad”.

Paus Clement VII dwong de onderkoning tot wapenstilstand met de Franse koning François 1ste. Het keizerlijk leger was moe en ontmoedigd, er was een tekort aan geld om de manschappen te bedienen. De soldaten waren bereid vrede te sluiten, maar Charles de Lannoy verkoos het gevecht.

Onder de orders van oppermaarschalk de Bourbon en de Markies van Pescara kwam het keizerlijk leger de troepen van de Lannoy vervoegen, het waren alleen nog wrakken, ze konden geen weerstand bieden op de grens van Tecino. Charles de Lannoy verbleef dat ogenblik in Lodi (Zuid-Lombardijen) als het leger van François 1ste.

richting Pavia trok. Antoine de Leira, oorlogsspecialist bij uitstek belegerde deze plaats met 6000 man. Door de samenvoeging van de troepenmacht werden ze evenwichtiger en sterker. Nochtans stapelde de moeilijkheden zich op. De markies had zijn troepen al alles gegeven wat hij bezat en wat hij had kunnen bemachtigen aan geld, ook de Lannoy had alles gegeven, hij bezat nog slechts 30 dukaten. De revolutie rommelde tussen de legereenheden. Er bleven slechts twee mogelijkheden, zich overgeven of de koning aanvallen in zijn kamp. De keizerlijke generalen kozen voor het tweede.

In volle nacht, de 23 februari 1525 werd de aanval ingezet. De muur in Pavia, waar de Franse troepen waren gelegerd werd op drie plaatsen belegerd. Bij morgenstond werd de slag geleverd. Charles de Lannoy was in de voorhoede. De strijd was eerst niet gunstig voor de keizerlijke troepen, de ruitery werd in grote wanorde teruggeslagen. De Spaanse en Duitse infanterie kon de orde herstellen. De onderkoning de Lannoy had het bevel over de Duitse troepen en de Markies van Pescara del Guasto had Duitse, Spaanse en Italiaanse soldaten onder zijn vlag,

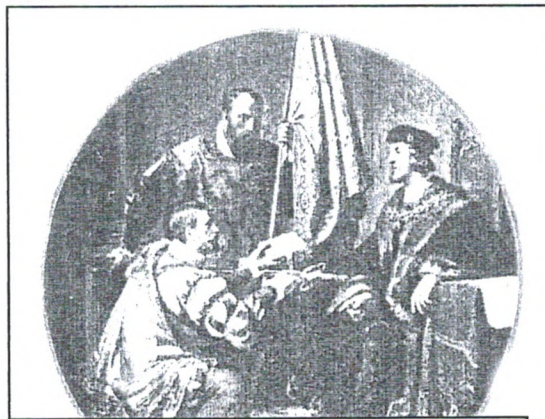

Tapijt: Italiaanse oorlog 1521/1526

Maarschalk de Bourbon gaf bevel aan Duitse soldaten.

De koning van Frankrijk, François 1ste, vocht met de kracht van wanhoop, bijna versmacht onder zijn paard dat gedood werd door graaf Nicolaas van Salm. Charles de Lannoy zag dat de koning van Frankrijk ging afgemaakt worden door de Spaanse Muskietiers, die hem niet kende, hij slaagde erin de Franse Monarch te bevrijden.

Deze hief de band van zijn helm op, trok zijn handschoen uit en gaf deze Charles de Lannoy, die hem een kushand gaf, zijn zwaard afnam en hem gevangen nam in naam van de keizer.

Charles de Lannoy geeft het zwaard van de Franse koning François 1ste aan de keizer bij het verdrag van Madrid in 1526. Allegorisch schilderij van Charles Blaes 19de eeuw in het Legermuseum van Madrid.

Koning Frans I, die in het Alcazar van Madrid gevangen werd gehouden, ondertekende het verdrag dat Karel V hem voorlegde. Hij moest afstand doen van Bourgondië, het hertogdom Milaan en de stad Doornik, afgezien van zijn aanspraken op Artesië en Vlaanderen en aan Karel van Bourbon moest hij de leengoederen en de Provence teruggeven.

In 1526 werd Charles de Lannoy door Keizer Karel geslagen tot prins van Sulmone, graaf de Lannoy en het Heilig Rijk, graaf van Asti en van La Roche, hij werd Grootmeester van de Keizer. Hij overleed op 23/9/1527 te Gaëta, halverwege de steden Napels /Rome.

Bibliografie :
Le Patriote Illustré 31 maart 1935.

De geschiedenis van de familie de Lannoy.

Dr. Henri Vannoppen.

Een familie uit Picardië met drie groene leeuwen in het wapenschild werd belangrijk in de Bourgondische periode

De familie de Lannoy voerde als wapenschild "*in zilver, drie groenen leeuwen, gekroond van goud, geklauwd en getongd van keel*". De wapenspreuk was "*Vostre plaisir Lannoy*". De familie was afkomstig uit de heerlijkheid Lannoy tussen Rijsel en Doornik gelegen. Jean D'Allery huwde Mahaud de Lys, de laatste erfgename van het Huis van Lannoy en haar kinderen namen de naam Lannoy over. Zijn achterkleinzoon Jean II de Lannoy huwde Jeanne Croy en zo was er ook een band met dit belangrijk adellijk geslacht uit de Bourgondische periode. Een andere Jean de Lannoy maakte van Lannoy een versterkte stad in 1456. Boudewijn de Lannoy, Heer van Molembaix (+1474) werd in 1430 ridder van het Gulden Vlies bij de stichting van deze orde. Hij was gouverneur van Rijsel. De familie de Lannoy stond in dienst van de Bourgondiërs, van de Spaanse en de Oostenrijkse Habsburgers. Ze telde 16 ridders van het Gulden Vlies (1).

Karel V en Charles de Lannoy

Op 10 februari 1526 verleende Karel V de titel van Graaf van het Heilig Roomse Rijk aan Charles de Lannoy, onderkoning van Napels. De titel was overdraagbaar op alle afstammelingen. Indien zijn tak uitstierf dan was de titel overdraagbaar op een verwant die de naam droeg. Charles de Lannoy was o.a. heer van Erps, Kwerps en Steenokkerzeel.

Graaf de la Motterie en Prins van Rheina -Wolbeck

Koning Filips IV van Spanje schonk in 1628 de titel van graaf de la Motterie aan Graaf Claude de Lannoy. Koning Frederik-Willem IV van Pruisen schonk in 1840 de titel van Prins van Rheina-Wolbeck aan Graaf Napoleon de Lannoy de Clervaux.

De verschillende familietakken de Lannoy

Men heeft nu vier takken van de familie de Lannoy:

- ❖ de tak van de Graven de Lannoy, die afstammen van Adrien, heer van Wasmes
- ❖ de tak van de Graven de Lannoy et de la Motterie, afstammelingen van Philippe, Graaf de Lannoy et de la Motterie
- ❖ de tak van de Graven de Lannoy de Clervaux, afstammelingen van Graaf Felix de Lannoy Clervaux
- ❖ de tak van de Prinsen van Rheina-Wolbeck, afstammelingen van Graaf Napoleon de Lannoy de Clervaux. Tot deze tak behoort Graaf Claude de Lannoy-Clervaux (° Spa 1931), achterkleinzoon van Graaf Napoleon de Lannoy-Clervaux, Prins van Rheina-Wolbeck. Hij kreeg adelserkenning met de titel van graaf overdraagbaar op alle afstammelingen.

Noten:

(1)DE VECIANO. Nobiliaire des Pays-Bas . Zie Lannoy

Europäische Stammtafeln. Neue Folge. Band VIII, 1980(de Lannoy)

Lannoy(de)- Etat Présent de la Noblesse Belge. Annuaire de 1992. Première partie. Kerv-Lamb, p. 226-243.

L.DUERLOO en P.JANSSENS. Wapenboek van de Belgische adel van de 15de tot de 20ste eeuw.1992, p. 535-542.

X.GHELLINCK. Armorial et historique. Deel Ridders van Maltha(Le Comte de Lannoy)

A.WAUTERS. Lannoy (Charles de)-Biographie Nationale,deel 11, 1890-91, kol. 297-302.

J.LAUWERS. Steenokkerzeel en Humelgem in verleden en toekomst. 1970, p. 38-39(Karel de Lannoy)

G.LEMAIGRE. Sombreffe -De Woonstede door de eeuwen heen, December 1973, nr. 20, p. 29-41.

Catalogus Het Gulden Vlies. Vijf eeuwen kunst en geschiedenis. Brugge , 1962

De Prinsen van Rheina-Wolbeck: de Lannoy of de Looz-Corswarem?

Dr. Henri Vannoppen

Het Prinsdom Rheina-Wolbeck

Het Prinsdom Rheina –Wolbeck was een staat in het huidige Noord-Rijnland-Westfalen, die bestond van 1803 tot 1806 (1). Het staatje telde ongeveer 21.000 inwoners. Hertog Willem-Jozef de Looz-Corswarem (1732-1803) kreeg in 1803 de resten van de ambten Bevergern en Wolbeck van het bisdom Münster. Dit vormde het Prinsdom Rheina-Wolbeck. Dit was een vergoeding voor de goederen die de familie verloren had in de Nederlanden onder de Franse republiek.

Familieruzies bij de Hertogen de Looz-Corswarem

De 1ste Prins van Rheina-Wolbeck ontferde zijn oudste zoon Charles-Louis (+1822) wegens een morganatisch huwelijk. In 1803 werd aldus zijn 2de zoon Hertog Jozef Arnold de Looz-Corswarem (1770-1827) de 2de Prins van Rheina –Wolbeck. In 1806 ontstond de Rijnbond. De bezittingen van de Hertog van Looz-Corswarem kwamen dan onder het Groothertogdom. In 1811 werd het gebied Frans en in 1813 Pruisisch.

De titel Prins van Rheina-Wolbeck ging naar de Graven de Lannoy

In 1827 verloor de familie de Looz- Corswarem na het overlijden van Hertog Jozef Arnold de titel van Prins van Rheina –Wolbeck. De 2de Prins van Rheina-Wolbeck stierf kinderloos en liet de titel aan Napoleon de Lannoy-Clervaux, de zoon van zijn zuster. Deze titel kwam dus door huwelijk aan de Graven Lannoy-Clervaux. Clementine de Looz-Corswarem(+1820), de dochter van Hertog Willem-Jozef huwde immers Graaf Florent de Lannoy de Clervaux (+1836).

De rechtbank besliste dat de familie de Looz-Corswarem geen rechten meer had op het Prinsdom Rheina-Wolbeck

Het kwam tot een proces tussen Hertog Charles –Louis(+1822) en zijn zoon Hertog Charles de Looz-Corswarem en de familie de Lannoy-Clervaux. De rechtbank van Berlijn verwierp de rechten van de familie de Looz-Corswarem en bevestigde Graaf Napoléon de Lannoy-Clervaux als Prins van Rheina-Wolbeck. De koning van Pruisen bevestigde in 1840 Napoléon de Lannoy de Clervaux (1807-1874) in zijn titel van Prins van Rheina –Wolbeck . Hij huwde Gravin Marie-Auguste de Liedekerke-Beaufort.

De titel Prins van Rheina-Wolbeck werd in België nooit erkend. De Annuaire de la Noblesse Belge van 1847 en van 1860 vermeldde onder de prinselijke families echter wel Rheina-Wolbeck (Lannoy)

Noten

(1)Art. Rheina-Wolbeck(Lannoy)-Annuaire de la Noblesse, 1847,p. 41-42.

Art. Rheina-Wolbeck(Lannoy)-Annuaire de la Noblesse, 1860, p. 259-261

PRINCE EDOUARD DE BLOCK. Armorial des Princes du Sang Royal de Hainaut et du Brabant, p. 181-184.

Graaf Chrétien de Lannoy de la Motterie en Everberg

Dr. Henri Vannoppen

Fervent tegenstander van Jozef II

Graaf Chrétien de Lannoy de la Motterie werd geboren te Brussel in 1731 als zoon van Graaf Eugène de Lannoy, Baron van Aix en Sombreffe en van Lambertine du Faing d'Hasselt, Barones van Jamoigne. Zijn vader was ridder van het Gulden Vlies. Graaf Chrétien de Lannoy de la Motterie was Graaf van Liberchies en Baron van Aix en Sombreffe. Hij was lid van de Staten van Brabant voor de adel onder het Ancien Régime. Hij was kamerheer van keizerin Maria-Theresia en van keizer Frans. Hij verzette zich heftig tegen de hervormingsmaatregelen van keizer Jozef II en werd opgesloten in het stadhuis van Brussel met drie andere leden van de Staten van Brabant nl. de Graven de Spangen, de Duras en de Coloma. Hij steunde de Brabantse Omwenteling en de Verenigde Belgische Staten, evenals zijn echtgenote. Hij werd Senator onder Napoleon I. Hij was lid van de Provinciale Staten van Zuid-Brabant voor de Ridderschap in de Nederlandse periode(1).

Gehuwd met de Prinses de Rubempré uit Everberg

Graaf Chrétien de Lannoy de la Motterie huwde te Brussel in 1774 Gravin Marie-Catherina de Merode (° Leuven 1743-1794), dochter van Graaf Maximilien-Léopold, Prins van Rubempré en van Cathérine Ocreman. Zijn echtgenote was de weduwe van Graaf Philippe-Maximilien de Merode, Markies van Westerlo.

De laatste mannelijke afstammeling van de tak de Lannoy de la Motterie

Uit het huwelijk werd één dochter geboren Gravin Marie de Lannoy de la Motterie (Straatsburg 1774-Parijs 1826), die eerst te Brussel in 1793 huwde met Anne de Montmorency-Luxembourg, Hertog van Châtillon (Parijs 1772-op zee 1799) en daarna te Parijs in 1806 met Antoine de Bérenger, pair de France (Parijs 1774-1849. Met Gravin Marie de Lannoy de la Motterie is deze tak in 1826 volledig uitgestorven.

Noten:

(1) Art.Lannoy(de)- Etat Présent de la Noblesse Belge. Annuaire de 1992. Première partie. Kerv-Lamb, p. 241-242.
A.WAUTERS. Histoire des environs de Bruxelles, 8 B, p. 415.

Twee gravinnen van Erps uit het geslacht de Lannoy

Dr. Henri Vannoppen

Ferdinand de Boisschot, Graaf van Erps

De familie de Boisschot werd in 1644 de 1ste Graaf van Erps en zijn enclave Quarebbe (Kwerps). Ferdinand de Boisschot, de eerste Graaf van Erps en de 1ste baron van Zaventem was kanselier van Brabant (1).

Anna-Margaretha de Lannoy, Gravin van Erps

Anna-Margaretha de Lannoy was de dochter van Valentinus de Lannoy, gouverneur van Hulst, en van Isabella van Loo, erfgename van Leeuwegem. Ze huwde in 1648 François de Boisschot, 2de Graaf van Erps en 2de Baron van Zaventem, en werd daardoor Gravin van Erps. Haar tante Adrienne de Lannoy was abdis van Nijvel in 1636.

Valentin de Lannoy stamde af van de heren de la Motterie zoals de volgende filiatie aanduidt:

Hugues de Lannoy (+1349) X Marguerite de Maingoval

Jean de Lannoy et de la Motterie (+ 1402)

Jean de la Motterie et d'Ogimont

Antoine de la Motterie (+1465)

Antoine de la Motterie et de Wasmes (+1522)

Louis de la Motterie de Wasmes et du Moulin (+ 1565)

Jacques de la Motterie et de Wasnes (+1587)

Valentin de Lannoy(+ 1640)

Adriana-Florentia de Lannoy, Gravin van Erps

De broer van de vorige Gravin van Erps, geboren Anna-Margaretha de Lannoy, Claudius Albertus de Lannoy, Graaf de Lannoy en Baron van Leeuwegem (+ 1671) huwde Maria-Anna van den Eeckhoute. Hun dochter Adriana –Florentia de Lannoy (1667-1731) huwde in 1693 haar neef of volle kozijn Carolus-Ernestus de Boisschot, Graaf van Erps, zoon van François de Boisschot Graaf van Erps (+ 1714).

De familie de Plaines van het Hof van ter Brugge te Erps en de familie de Lannoy

De familie de Plaines bewoonde het kasteel hof ter Brugge in het centrum van Erps. Thomas de Plaines was de voorzitter van de Grote raad te Mechelen. Hij huwde Jeanne de Gros, die Ter Brugge aankocht. Hun dochter Philipotte de Plaines huwde Jean de Lannoy, Heer van Mingoval. Ze was de weduwe van Pierre de Bourbon et de Carency.

Jean de Lannoy stamde af van Hugues de Lannoy en van Marguerite de Maingoval zoals de volgende filiatie aanduidt:

Hugues de Lannoy (+1349) X Marguerite de Maingoval

Hugues de Lannoy (+ 1410)

Jean de Lannoy X Jeanne de Croy

Antoine, heer van Mingoval(+ 1465)

Jean, heer van Mingoval (+ 1498)

Jean de Lannoy, Heer van Mingoval (+ 1525)

Jean de Lannoy, heer van Mingoval (+1525) was de broer van de bekende Charles de Lannoy, Prins van Sulmona, Onderkoning van Napels en Heer van Erps, Kwerps en Steenokkerzeel.

Noten:

- (1) H.VANNOPPEN en L.SOMMEREYNS-PARENT. De geschiedenis van Sterrebeek, het kastelendorp. Zaventem, 1978, p. 79

Overlijdensakte en testament van Nicolaas Cuelens,
pastoor van Zemst en Weerde.

Groep paleografie.

238

7° Augusti

Post Diuturnum morbum Apoplexiam
quo laboravit quinquennio quatuor
mensibus et viginti uno diebus
sine loquela et motu corporis
quibus prescripto tempore continue
obsto desubuit patientissime, et
per organulo et purgatorio, una
tentans a meridie ad superos et
requies eternas migravit D.
Nicolaus Cuelens Sacerdos Regula-
ris Barelasensis formatus et
quibus parochus de Semp & Pastore
per triginta novem Annos quatuor
mensibus septem et sex diebus. id est
ab anno 1641 et prima Aprilis usque
septem Novembris Anni 1670.

A 1668.

Testamentum R. Dni. Nicolai
Cuelens Pastoris de Sempse
et Weerde.

1 **H**ierby des seindt sijner Maj
 2 der tijds sonder ende acceffterfing
 3 Compantende voor mij **Guilliam**
 4 **van Tongeloo**, opden vader Notaris tot
 5 **Middeloo** residende, ende in de presentie
 6 vande getuygers **Madregeer** d'uy
 7 Des **Donw. Adriaen Nicolaus Endeloo**
 8 Partoor der Proccies van Dampse ende
 9 Wende, gesont ende wter te par **Vel**
 10 **naders** liegden, ende sijn verhand
 11 **memorie** ende **lijst** sinde wel maectig
 12 ende **getuyghende**, gelijk **Isolue** **Wij**
 13 **Notaris** ende de **Madregeer** **getuy**
 14 **gers** opentlijck is **getuygh**, **ge**
 15 **doeladen** van dese **verdel** niet te
 16 **willets** seggijder sonder **alwoer** van
 17 **sijne** tijtelijck **goder** **gedisponder**
 18 **te godes** inder **form** ende **Maniere**
 19 **Madregeer** ende **Stur** **veronnuand** **der**
 20 **sij** **reder** **Ex** **fatone** **sijne** **sidel** **soo**
 21 **die** **Wij** **sij** **Conffelijck** **liegden**
 22 **so seggijder** **sal** **in** **der** **grondloose** **verma**
 23 **gontregeer** **van** **Edt** **Madregeer**
 24 **sijner** **Seggijder** **ende** **saligemader**
 25 **Mania** **sijne** **gebonden** **de** **Moeder** **ende**

1. Op heden den seventhiensten maij
2. sesthien hondert ende achtentsestich
3. comparerende voor mij Guilliam
4. Van Tongelen , openbaer notaris tot
5. Mechelen residerende, ende inde presentie
6. vande getuijghen naerghenoempt
7. den eerw. heere Nicolaus Cuelens
8. pastoor der prochien van Sempse ende
9. Weerde, gesont ende wel te passe
10. naer den lichaeme, ende sijn verstandt
11. memorie ende vijff sinnen wel machtich
12. ende gebruijckende, gelijk t'selve mij
13. notario ende de naerbeschreven ghetuij=
14. =ghen opentlijck is gebleken, heeft
15. verclaert van dese werelt niet te
16. willen scheijden sonder alvooren van
17. sijne tijtelijcke goederen ghedisponceert
18. te hebben inder formen ende manieren
19. naervolgende. Ierst recommendeert
20. hij heere testateur sijne siele soo
21. die vuijt sijn sterffelijck lichaem
22. scheijden sal, inde grondeloose berm=
23. =herticheijt van Godt almachtich
24. sijnen schepper, ende salighmaecker
25. Maria sijne gebenedijde moeder ende

1 Macht ende allez des heindel seges gesol-
2 se zayen, ende sijz doot liegden den
3 gendijder adredz, begirrende t' sol uet
4 begradien te boordz mit des conlijck
5 gijntwacht nader sijnez stadt ende conditio
6 indaz esoor vande boons. hondre van
7 gompse boordz soogez hitaden is ras
8 dat sij asdore (Cortatou) adadr rompt
9 te ruffing, ende andend niet. Willende
10 ende begirrende dat sijne stadt eno dindre
11 z' d'itend, ende d'uffrednadenz adadr
12 sullz doot liegden den blaindez serchistez
13 wadr op sal r'adz sijnez stadt, ende dez
14 tijt dat sij de boons. procezz van
15 gompse ende boerde, a el partoon
16 sal g'eldez bedient met sijne wapend
17 gelijck is in C'urduijns is en gelat
18 vande vanden stad g'efelidoren, oock
19 met d'expoffie vande daggenadent ende
20 haduoyde bediche de h'ere Cortatou
21 sal boese onen ledaz, ende dat sij bou sooch
22 voor sijne siele g'adedz te boordz. Hen
23 willt ende begirrende adore Cortatou
24 dat ten font nader sijne doot tot
25 laoffnisse was sijne siele, sullz g'ere
26 labraen boordz twee g'andert mit v'z

1. maeget, ende allen den hemelschen gesel=
2. =schappe, ende sijn doot lichaem der
3. geweyder aerden, begeirende t'selve
4. begraeven te worden met een eerelijck
5. vuytvaert naer sijnen staet ende conditie
6. inden choor van de voors; kercke van
7. Sempse voordien hooghen autaer, in cas
8. dat hij heere testateur aldaer compt
9. te sterffven, ende anders niet. Willende
10. ende begeirende dat sijne naertenoemene
11. executeurs, ende erffgenaemen aldaer
12. sullen doen liggen eenen blauwen sercksteen
13. waer op sal staen sijnen naem, ende den
14. tijt dat hij de voors. prochien van
15. Sempse ende Weerde, als pastoor
16. sal hebben bedient, met sijne wapene
17. gelijk in het curenhuijs in het gelas
18. van het venster staet geschildert, oock
19. met expressie vanden dagh, maent ende
20. jaer, opde welcke den heere testateur
21. sal wesen overleden, ende dat hij versoect
22. voor sijne siele gebeden te worden. Item
23. wilt ende begeirt den heere testateur
24. dat terstont naer sijne doot tot
25. laeffnisse van sijne siele, sullen ghece=
26. =lebreert worden twee hondert missen

1. van requiem, de welcke sullen staen ter ordon=
2. =nantie ende dispositie vanden eerw. heere
3. Guilliam Schricx pastoor tot Epegem
4. sijnen executeur. Item wilt ende begeirt
5. dat sijn doot lichaem ter aerden sal ghe=
6. =draeghen worden met vier priesters
7. soo pastoors daer ontrent woonende
8. als religieusen, ende dat opden dagh van
9. sijn vuytvaert ter maeltijt sullen genoodt
10. worden sijne naeste vrienden, gebueren,
11. ende die van sijne kennisse, daer mede hij
12. binnen Mechelen voordien meesten deel
13. familiairelijck heeft gheconverseert.
14. Item laet ende legateert den heere
15. testateur aende voors. kercke van
16. Sempse eene rente van hondert guldens
17. capitaels tegen den penninck seshien,
18. bepant op eene hofstede toebeho=
19. =rende d' erffgenaemen van Guilliam De
20. Visscher, tot Weerde gestaen ende
21. gelegen bijden Espelegemschen driesch,
22. groot drije dachwanden, verschijnende
23. altijt in april, ende tot dijen noch
24. eene gelijcke rente van hondert guldens
25. capitaels, geweest hebbende twee hondert
26. guldens capitaels, beset ende bepandt

1 op de selue sofftade, versegjende altijt in
2 October. Vint se verloop van overlche tunc
3 zontes sij Beere Ca faten begaert dat
4 taerlyce sal gedaes wordes des Ladegrijt
5 inde loors. Kerche van Samps, de misse
6 was get boole gesonges sal ~~wordes~~ ~~wordes~~
7 wordes, met dijn lasses, ende landes, vander
8 loore des beten stat voor taerlyce sal geses
9 twee guldens, ende des Costen duns guldens.
10 Ende Angenalle de selue kintes, oet done
11 was die quadmes gesquites te wordes, soo
12 sulles oet sal de selue wordes ten
13 soluen na wordes tot dijn dunde adugelgijt
14 moetes wordes of goede ende souffisante
15 wordes. Item vull ende begaert den
16 Beere Ca faten dat opdes dage van sij
17 Drijtadot sulles vijftigendicht wordes
18 adnde dumer van Samps, soe menichdub
19 terore in gesachtes viltbroot. Dattende
20 ende madehende az get Cappittel Metro-
21 politain Ginnel Medes dijn guldens vout.
22 Item last ende madehit des Beere
23 Ca faten az taquidmijns van der blyges
24 sine niete doctes van Guillian van
25 der blyges, ende Maria Endlen, die sij
26 was fouce art ogyebroet geat, ende bij

1. opde selve hoffstede, verschijnende altijd in
2. octobris. Vuijt het verloop van welcke twee
3. renten hij heere testareur begeert dat
4. jaerlijcx sal gedaen worden een jaergetijt
5. inde voors. kercke van Sempse, de misse
6. van het welck gesongen sal moeten
7. worden, met drie lessen, ende lauden, waer
8. voore den heere pastoor jaerlijcx sal hebben
9. twee guldens, ende den coster eenen gulden
10. ende ingevalle de selve renten, oft eene
11. van die quamen gequeten te worden, soo
12. sullen oft sal de selve wederom ter
13. selver naturen tot dijen eijnde aengeleijt
14. moeten worden op goede ende souffisante
15. panden. Item wilt ende begeert den
16. heere testateur dat op den dagh van sijn
17. vuijtvaert sullen vuijtgereijckt worden
18. aende armen van Sempse, ses meuckens
19. terwe in gebacken wittebroot. Laetende
20. ende maeckende aen het cappittel metro=
21. =politain binnen Mechelen drij guldens eens.
22. Item laet ende maeckt den heere
23. testateur aen Jacquemeijne Van Herbergen
24. sijne nichte, dochter van Guilliam Van
25. Herbergen, ende Maria Cuelens, die hij
26. van joncx aft opgebracht heeft, ende bij

1. hem is woonende. Ierst sijne hoffstede metten
2. toebehoorten, gestaen ende gelegen inde
3. Hooghstraete tot Sempse, geheeten Den
4. Haen, groot vijff dagwanden, die hij heere
5. testateur gecocht heeft van wijlen Jo[annes]
6. Dannezijn. Item laet ende maeckt
7. noch aende selve Jacquemijne een halff
8. bunder landts gelegen onder Weerde
9. aende Hundereijcke, het welck hij
10. gecocht heeft van wijlen heere Rombaut
11. Austruijs, ende wort genoempt De
12. Kijsthiende. Item legateert noch aende
13. selve Jacquemijne Van Herbergen eene
14. erffelijcke rente van achthien guldens
15. ende vijfthien stuijvers t'jaers, bepandt
16. opde hoffstede van Guilliam Donijs,
17. Steenhauwere gestaen ende geleghen
18. onder de prochie van Steijnockersele,
19. mette verlopen der selver dier alsdan
20. sullen open ende onbetaelt staen. Item
21. laet ende maeckt noch aende selve
22. Jacquemijne sijn bedde metten hoofd=
23. =peulinck, sargie, twee oorcussens
24. drije paer vande beste slaepelaec=
25. =kens, vier de beste fluwijnen, een dousijn

1 widuwe serviettes, t'wertig alles was gort bestel
2 ongesuuder lijnwaad ende hondert gulden
3 een in g'opemittert gelt, mer noch een
4 ransse vledde. Hetz bonig diez noch adu de
5 selue viden tenne segetelen, die sij boon
6 Nijst kiese magt, mer een galfie do sijn
7 tenne taillouen. Hetz last ende madche
8 sij beere Certaten aq facqnd mine
9 vordadgen, vlijde Hans docton, daer
10 moeder aff vras Elisabete Cudlow
11 det beere Certaten s' d' d' de somme
12 was tenne hondert gulden een, on gade
13 daer mede te bezelgen is gade s' d' d' d'
14 ende dat voor vlijt. Hetz last ende
15 madche aq Maria Hadonse sijn wijse,
16 is rad dat sij tot de, t' d' d' d' d' d' d'
17 beere Certaten, sij g' d' d' d' d' d' d'
18 ende ander nijt, een ransse vledde. Hetz
19 seget sij beere Certaten quijte adu de
20 vras s' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
21 Maria Cudlow sijn g' d' d' d' d' d' d' d'
22 beere Certaten Swagter ende s' d' d' d'
23 respectine, s' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
24 was een d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
25 H' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'

1. nieuwe servetten, t'sestich ellen van het beste
2. ongesneden lijnwaet, ende hondert guldens
3. eens in gepermitteert gelt, met noch een
4. rauw cleedt. Item boven dijen noch aende
5. selve vier tenne schotelen, die sij voor
6. vuyt kiezen mach, met een halfve dosijne
7. tenne taillooren. Item laet ende maeckt
8. hij heere testateur aen Jacquemijne
9. Verhaegen, wijlen Jans dochter, daer
10. moeder aff was Elisabeth Cuelens
11. des heere testateurs suster, de somme
12. van twee hondert guldens eens, om haer
13. daer mede te behelpen in haere sieckte
14. ende dat voor vuyt. Item laet ende
15. maeckt aen Maria Radouse sijn meijssen
16. in cas dat sij tot den sterffdagh toe van den
17. heere testateur, bij hem blijft woonen
18. ende anders nijet, een rouwcleet. Item
19. schelt hij heere testateur quijte aenden
20. voors. Guilliam van Herbergen ende
21. Maria Ceulens sijne huijsvrouwe, des
22. heere testateurs swaeger ende suster
23. respectieve, het capitael ende verloopen
24. van eene rente van twintich guldens
25. t'siaers, die hij t'hunnen laste was

1. Bebbende. Itens soest sij d'ere Testator ooch
2. quijte als Barbara van Dormadly, med' d'ere van,
3. Carol Badhuant, alder, set g'end sij als g'ade
4. eenicquint' s'onde moey, yeldout ebbes.
5. Dastende als g'ade bonz, d'ij, noey door als
6. Legat' twee siluere missen, te witten de twee
7. grootste, ende de siluere s'ent' d'ieren die
8. toebevoont g'ade g'ade Ottant' Alredy, met
9. twee missen, met siluere g'egtes, bebildende
10. ende beghende dat als g'ade alle t'solue
11. in, filte, ende secretelyc sal g'eghen
12. worden, sonder de witten van enige g'ade
13. credit d'ere. Comende soe voort totter
14. dispositie van sijne restende goed d'ere,
15. soe g'ad'eliche als t'solue, onder ende
16. bonz, alle witten van d'ine s'ent' d'ieren,
17. missen, Legat', ende s'ent' d'ieren, ~~betadly~~
18. s'onde, alle de s'olue g'ade g'ade Testator
19. met volle witten g'ade d'ere g'ade,
20. ende g'elade, g'eliche sij die macht,
21. g'ade ende last mit d'ere, adude s'ent' d'ieren
22. van Goornit van Dormadly, ende s'ent' d'ieren
23. mijnne s'ent' d'ieren, voonda eerste s'ent' d'ieren.
24. Willende ende beghende dat onder d'ere
25. s'olue, s'ent' d'ieren, in plaats van Gillis van
26. Dormadly, sal g'eghen sij g'ade besoffkind

1. hebbende. Item schelt hij heere testateur oock
2. quijte aen Barbara Van Dormael, weduwe van
3. Carel Baelmans, allen het gene hij aen haer
4. eenighsints soude mogen geleent hebben.
5. Laetende aen haer boven dijen noch voor een
6. legaet twee silvere croisen, te weten de twee
7. grootste, ende den silveren sleutelriem die
8. toebehoort heeft haere mans moeder, met
9. twee messen met silvere hechten. Willende
10. ende begerende dat aen haer allen t'selve
11. in stilte, ende secretelijck sal gegeven
12. worden, sonder de wete van eenige haere
13. crediteuren. Comende soo voorts totte
14. dispositie van sijne resterende goederen
15. soo haeffelijcke als erffelijcke, over ende
16. boven alle wettige passive schulden, missen
17. legaten, ende kerckenrechten betaelt
18. sijnde, alle de selve heeft hij heere testateur
19. met vollen rechte gemaect, gegeven
20. ende gelaeten, gelijk hij die maect
21. geeft ende laet mits desen, aende kinderen
22. van Gooris Van Dormael, ende Jacqu=
23. =mijne Cuelens, voordien eersten staeck.
24. Willende ende begerende dat onder den
25. selven staeck, in plaetse van Gillis Van
26. Dormael, sal begrepen sijn het weeskindt

1 vander selue Gillis van Doumael boorn der
2 goot. Hden adnde Hinderts van ~~van~~ boorn.
3 Has vder gage, dnde Elisabde Cudlous boorn
4 des tweedes Radch. Hden adnde boorn.
5 Gilliam van den berghe dnde Maria Cudlous
6 boorde, dndes Radch. Hden ag Nicolads
7 hanofet, dnde Catharina Cudlous sijn
8 gijfbronne boorde, vider Radch. Dnde
9 adz Gilliam Stouman dnde Barbara
10 Cudlous sijn gijfbronne boorde, vijftes
11 Radch. dnde Lofes Radch. De selue biss
12 Radch. dadreind alsoe wotende dnde
13 Anstend dnde sijn Lode Coftaen
14 sijn dinge dnde vniuersale Erfgona
15 mede Radch. gowise, dnde is elche Radch
16 gooffe dlych te dylez. Dnde Auguulle
17 enige vande Rndert quadme te Erfgona
18 soo sulles de knders succederez in sijnne
19 pladse, ooch is elche Radch gooffe dlych.
20 met conditie dat de knderts vander boorn
21 Hden vder gage, dnde Elisabde Cudlous
22 geyonde sulles sijn te passen, dnde slijten
23 de Adidninge die sijn Lode Coftaen
24 abt sijnne vrombou, gemaect dnde
25 ~~goot~~ ~~goot~~ Radch. dnde sijn Admuis

1. vanden selve Gillis Van Dormael voor een
2. hoofd. Item aende kinderen van[den] voors.
3. Jan Verhagen, ende Elisabeth Cuelens voor
4. den tweeden staeck. Item aen[den] voors.
5. Guilliam Van Herbergen ende Maria Cuelens
6. voor den derden staeck. Item aen Nicolaes
7. Hanoset, ende Catharina Cuelens sijne
8. huijsvrouwe voordien vierden staeck. Ende
9. aen Guilliam Borremans ende Barbara
10. Cuelens sijne huijsvrouwe voor den vijffden
11. ende lesten staeck de selve vijff
12. staecken daerinne alsoo noemende ende
13. instituerende hij heere testateur
14. sijne eenige ende universele erffghenaer=
15. =men staecxgewijse, ende in elcken staeck
16. hooftgelijck te deijlen. Ende ingevalle
17. eenige vande ouders quamen te sterfven
18. soo sullen de kinderen succederen in hunne
19. plaetse, oock in elcken staeck hoofft gelijk
20. met conditie dat de kinderen van de voors.
21. Jan Verhagen ende Elisabeth Cuelens
22. gehouden sullen sijn te passeren ende sluijten
24. de rekeninghe, die hij heere testateur
24. als hunnen mombour, gemaect ende
25. ghestelt heeft, raeckende sijne adminis=

1 tratie, sonder enige veranderinge daer Ende
2 te doen, ende dat het gene sij beere Catech
3 daer bij te roer romes sal, betadit sal
4 worden, vint de geseede maffe van sijne goe-
5 dedes. Ende oft godesinde dat sij selue mid-
6 es liden, doe, ende sin daer tegene oppo-
7 onderes is sulcher ydulle veilt sij beere
8 Catech dat de selue hinderes ydלות
9 sulles vonden, vint sij stercken, ende ac-
10 te laste goederes, sijn met die gade
11 end. Het is des veille ende begaene
12 vanden beere Catech, dat sijne Euffe-
13 nades de geseede penninges die sij ac-
14 laste sal, onder ende boues de boons-
15 vattige van vint seculer, missen, Lyden
16 ende herchen, ende sulles deijles
17 oft profiteres, maer dat de selue sij des
18 int geheel bliues, ende beuadet sulles
19 vonden, stollen tijt toe, dat voldag sal sij
20 des ac-ter sal van vijf dagewand, lant
21 is die danc-gele, gelyc, toedagew
22 gende de Curs van Sempse, ende
23 vromangell sij beere francois vander
24 des sijne voorsadt, aduider, deijles
25 deert van Sempse voors, volyent der
26 Mannad-both vande paroy, ende

1. =tratie, sonder eenige veranderinge daer inne
2. te doen, ende dat het gene hij heere testateur
3. daer bij te cort comen sal, betaelt sal
4. worden vuyt de geheele masse van sijne goe=
5. =deren. Ende oft gebeurde dat sij t'selve niet
6. en wilden doen, ende hun daer tegens oppo=
7. =neerden in sulcken gevalle wilt hij heere
8. testateur dat de selve kinderen gesloten
9. sullen worden vuyt sijn sterffhuijs ende achter=
10. te laetene goederen, elck met drij guldens
11. eens. Item is den wille ende begeirte
12. van den heere testateur, dat sijne erffge=
13. =naemen de gereede penningen die hij achter=
14. =laeten sal, over ende boven de voorschreven
15. wettige passive schulden, missen, legaeten
16. ende kerckenrechten, niet en sullen deijlen
17. oft proffiteren, maer dat de selve bij een
18. int geheel blijven ende bewaert sullen
19. worden totter tijt toe dat voldae sal sijn
20. den achterstel van vijff dagwanden landts
21. in drij parcheelen gelegen, toebehoort
22. hebbende de cure van Sempse, ende
23. vermangelt bij heere Franchois Van den
24. Bosch sijne voorsaet aenden Heiligen
25. Geest van Sempse voors., volgens den
26. manuaelboeck vande pastorie, ende

1. contract gepasseert voor meijer ende
2. schepenen van Sempse voors., met overstaen
3. ende consent van sijne hooghweerdicheijt
4. den artsbisschop van Mechelen, ende heere
5. lantdeken Van der Laen saliger, onder
6. den heere testateur berustende. Ende
7. nopende selver proces, d'welck hij heere
8. testateur is hebbende onghedecideert
9. inden raede van Brabant, tegens meester
10. Guilliam Tservrancx, greffier van Sempse,
11. ter cause van het schrijven vande rekeninge
12. over de goederen vande kercke, ende
13. heijligen geest aldaer. Wilt ende begeert
14. dat sijne naertenoemene executeurs
15. dyen aengaende sullen volghen d'instructie
16. ende raet van sijne voors. hooghweer=
17. =dicheijt ende de heeren van het vicari=
18. =aet. Ende op dat dit tegenwoordich
19. testament ter behoerlijcker executie
20. soude moghen gestelt worden, heeft hij
21. heere testateur daer toe gecosen ende
22. ghenomineert den voors; eerw. heere
23. Guilliam Schricx, pastoor tot Epegem
24. ende mr. Peeter Van Roije, notaris op hun
25. versoekende, dat sij den last daer van

1 gelidnes te adu'dardoz, Midts ende op roudi-
2 =tie dat sij onder ginnel debboinez end a
3 vacantie sulles gelooat vbondez uader
4 adu'dnant des adu'beit ende mo'dijte, die
5 sij tot diez sijnde sulles doez. Ende die
6 Contractant des heere Contractant te wisse
7 sij te famdnt ende blytderle, deille,
8 die sij blytderlych begyent dat sal
9 fact grijper ende volcomer effect
10 souderz t'ij by forme van te famdntez
11 rodicille, giste oft anderszint, sou t'ij
12 fact grijper ende effect souderz van,
13 uisitegen, fande derige tot rijnnes,
14 g'adit, dants, oft andere heret, dispo-
15 =nerende ter contrantie, die sij ende
16 Contractant voor soo vade moet ende
17 is (en is) derogant ende te niet doe
18 mit d'ez, tot welcke sij goet g'ere-
19 =doert, g'een v'edert, doert ende te
20 niet doet g'edez, g'elyck sij doet mit
21 d'ez, alle andere te famdntez ende
22 te famdntez dispositie, die zij voor
23 dat d'ez sonc g'int waer g'eben
24 gemadent, ende moecheliche t'ij g'ene
25 Voor mij Notaris, ende g'etijg'ez
26 g'epa v'edert in opder heret, t'ij

1. gelieven te aenveerden, midts ende op condi=
2. =tie dat sij over hunne debvoiren ende
3. vacatien sullen geloont worden naer
4. advenant den aerbeijt ende moeijte, die
5. sij tot dien eijnde sullen doen. Ende dit
6. verclaert den heere testateur te wesen
7. sijn testament ende vuijtersten wille
8. die hij vuijterlijck begeert dat sal
9. stadt grijpen ende volcomen effect
10. sorteren t'sij bij forme van testamente,
11. codicille, gifte oft anderssints, soo t'best
12. stadt grijpen ende effect sorteren can,
13. niettegenstaende eenige costuijmen,
14. stadts, lants, oft andere rechten dispo=
15. =nerende ter contrarien, die hij heere
16. testateur, voor soo veele noot ende
17. in hem is, derogeert ende te niet doet
18. mits desen, tot welcken hij heeft ghere=
19. voceert, gecasseert, doodt ende te
20. niet gedaen, gelijk hij doet, mits
21. desen, alle andere testamenten ende
22. testamentairs dispositien, die hij voor
23. date deser eenichsints mach hebben
24. gemaect, ende merckelijck t'gene
25. voor mij notaris, ende ghetuijghen
26. gepasseert is op den iersten junij

1. Versteht sonder und secundarweg die
 2. = secundarweg mittelmis altijt sijn inder daz
 3. mindere, vnder daz und sonderweg
 4. was deser sijn testament, so die hant
 5. sijn tselud nachmalis goet duncter
 6. und belidner sal. Adus y daz und
 7. gepar vort tot Meigole, ter presentier
 8. was pater was 3 daz, und der vander
 9. hant, philippson, baid als getrijer
 10. gien stor gerdor, und gbeder, die
 11. de minute deser benoffen der gerdor
 12. La Paten, und mij Notario, t y gene
 13. vort? Pipulden, paber onderter
 14. = hant, und der vort. Desere Certi-
 15. fain und getrijer bij mij Notario
 16. gbradert sijn, out sijn sijn
 17. ront? paber alle vort lant dar
 18. had, onder stant Inod Althor
 19. onder ter hant G. was Congeld
 20. Notarius publicus

21. Collationiert die sijn sijn original
 22. und identit als sijn, is vort m. d. sijn
 23. te concordere
 24. Inod Althor H. Van Meulen. Tot. pub. 1712.

1875

1. sesthien hondert ende sevenenveertich re=
2. =serverende niettemin altijd sijn meerderen
3. minderen veranderen ende corrigeren
4. van desen sijnen testamente, soo dickwils
5. hem t'selve naermaels goet duncken
6. ende believe sal. Aldus gedaen ende
7. gepasseert tot Mechelen, ter presentien
8. van Peeter Van Beveren ende Jan Vanden
9. Kerckhove, Phillipssone, beijde als getuijgen
10. hiertoe geroepen ende gebeden, die
11. de minute deser benefens den heere
12. testateur, ende mij notario, t'ghene
13. voors. stipulerende, hebben onderteeck=
14. =kent, ende de voors. heere testa=
15. =teur ende getuijgen bij mij notaris
16. gevraecht sijnde, off sij schrijven
17. connen hebben alle verclaert dat
18. jae, onderstondt Quod attestor
19. onderteeckent G. Van Tongelen
20. notarius publicus.

21. Gecollationeert dese teghens sijn originele
22. onderteeckent als boven is daer mede bevonden
23. te concorderen.
24. Quod attestor H Vander Meulen nots. pubs.
1675

1. Testam D. Nicolai
2. Culens gnond. pastoris in
3. Sempse.

1. Testam[ent] D. Nicolas
2. Culens gnond pastoris in
3. Sempse

... GEEF ONS HEDEN ONS DAGELIJKS BROOD...

Lambrechts Agnes

In die tijd toen het Onze Vader ontstaan is, zowat in het begin van onze tijdrekening, kende de Kerk nog de noden van de mensen.

Brood is een bestanddeel in onze voeding dat moeilijk kan gemist worden. Nochtans is brood eeuwenoud: zelfs voorhistorisch. In het begin kauwden de rondtrekkende jagers op de graankorrels die ze op hun weg tegenkwamen. Pas later ontdekten ze dat je met dat graan ook andere dingen kan maken. Voortaan zouden ze het pletten en met water mengen tot een papje. Hiervan maakten ze een dikke, ronde koek die ze bakten op hete stenen of in gloeiende as. Zolang de koek warm was, bleef ze zacht, maar van zodra ze afkoelde werd ze keihard.

De koeken hadden meestal een gat in het midden. Zo konden ze worden opgehangen om te vermijden dat de knaagdieren ze zouden opeten.

In het oude Egypte kende men reeds brood en werd het zelfs als betaalmiddel gebruikt.

Zij waren het ook die ontdekten dat je met zuurdeeg een veel luchtiger brood kon bakken.

Is het een legende maar zeker is dat het "gerezen" brood een toevallige uitvinding was bij de Egyptenaren. Zo 'n 1.500 jaar voor onze jaartelling ontdekte een Egyptische slaaf dat brood kon rijzen. Deze slaaf had als taak iedere dag vers brood te bakken. Brood dat ouder was dan een dag was niet te vreten. Op een dag merkte hij dat hij een restje broodpap van de vorige dag had laten staan. Dit restje was zuur geworden, (zuurdeeg). Om te voorkomen dat iemand dat merkte, deed hij het gauw bij de nieuwe broodpap. Die broden die hij daarvan maakte, waren veel luchtiger en smaakten veel lekkerder dan de broden die hij voorheen maakte. Hij kreeg veel complimenten over dit brood en hij bakte voortaan brood met een restje deeg van de vorige dag.

Egyptenaren maakten ook luxe brood waarin lotusbloemen, honig, vijgen, amandelen of dadels werden verwerkt.

Zelfs in het graf van Toetanchamon werden naast gouden schatten, meubels, kleren en wapens ook brood terug gevonden. Een kwestie van in "de andere wereld" rustig te kunnen ontbijten.

Ook de Grieken zorgden voor meer broodvariatie o.a. met maanzaad, anijs of honig terwijl de Romeinen zich meer toespitsten op de maaltechnieken. De rosmolen is een uitvinding uit hun tijd.

En zoals het een echt kunstwerk betaamt, kreeg elk brood van een Romeinse bakker (alleen mannen werden bakker) zijn initialen mee.

Deze traditie heeft zich tot een eind in de 20ste eeuw voortgezet maar door de industriële bakkerijen van onze tijd is deze gewoonte verloren gegaan. De rijke Romeinen gebruikte hun brood als bord en gooide het na de maaltijd weg (een brood uit die tijd lijkt meer op een pizza van nu). De arme mensen lieten niets verloren gaan en aten alles op.

In onze streken bakten de mensen oorspronkelijk hun eigen brood. Pas in de Middeleeuwen kwamen er bakkers en in de 19de eeuw kwamen de eerste fabrieksbakkerijen.

Bij een slechte oogst at de gewone arbeider of boer alle eetbare planten en bij gebrek aan haver en gerst aten de armen "*hongerbroden*" samengesteld uit een beetje bloem gemengd met stro, en zelfs leem of gemalen boomschors. Ook brood van eikelmeel of van fijngestampde wortels met kruiden en gebakken op as moest de honger stillen. In Engeland nam men in tijden van honger zijn toevlucht tot "*horse bread*". Dit was op basis van een soort bonenmeel dat men normaal aan de paarden gaf. (Het paardenbrood van hier roggebrood-ruggebrood vond ik anders wel heel lekker).

Brood werd in de Middeleeuwen meestal gegeten onder de vorm van soep. Men legde een snee op de bodem van een bord en goot er soep over.

De heren op hun kasteel aten een dikke snee vlees op een boterham, maar alleen het vlees aten ze op. Het brood werd aan de armen gegeven.

De renteniers aten brood van zeer dure witte bloem, terwijl de volle bloem bestemd was voor de ambachtslui. De kathedraalbouwers aten roggebrood.

Brood werd als iets heiligs beschouwd. Denken we aan het Laatste Avondmaal.

De hostieschending wordt als een grote misdaad aanzien.

Brood moest met eerbied worden behandeld. Zo was het verboden rauw vlees op een boterham te leggen, een kruik erop te zetten of een warme schotel er tegenaan te plaatsen. Kruiden mochten niet verloren gaan. Het brood werd niet gesneden maar gebroken. Thuis werd het graan tussen twee molenstenen fijngemaakt, dat was het werk van de vrouwen. En denk maar aan het kruisteken dat moeder/grootmoeder vroeger maakte op het brood vooraleer ze begon te snijden.

En zoals bij alle beroepen hebben de bakkers ook een patroonheilige:

De voorkeur van de bakkers ging uit naar Sint Aubertus. De legende verhaalt dat hij leefde op een heuvel nabij Doornik. Hij bakte brood en liet dat door zijn ezel (een echte), zonder begeleiding, naar de stad brengen. Aan de nek van het dier was een beurs vast gemaakt

De rijken staken er een bijdrage in en de arme mensen mochten hun brood gratis nemen.

Hier en daar vieren de bakkers hun patroon Sint- Aubertus op 13 december.

Brood bakken is arbeidsintensief, maar tamelijk eenvoudig. Tegenwoordig beschikt men ook over broodmachines voor huishoudelijk gebruik.

Wat heeft men nodig om een brood te bakken?

De basisbestanddelen zijn: bloem, water, zout en gist.

- **Bloem**: een graanproduct.

Graan is de verzamelnaam voor een aantal landbouwgewassen verspreid over de ganse wereld en waarvan tarwe de voornaamste soort is.

Graan heeft een grote voedingswaarde o.a. koolhydraten, proteïnen (eiwitten), mineralen en vitaminen. Een groot voordeel van

droog graan is zijn houdbaarheid, waardoor het kan opgeslagen en getransporteerd worden.

- **Zout**: de mens ontdekte al vlug dat zout een bewaarmiddel was. Eeuwenlang bleef zout het enige conserveermiddel, vandaar dat het zo kostbaar was.

De wettelijke norm van zouttoevoeging in het Belgisch brood is maximum 2 %.

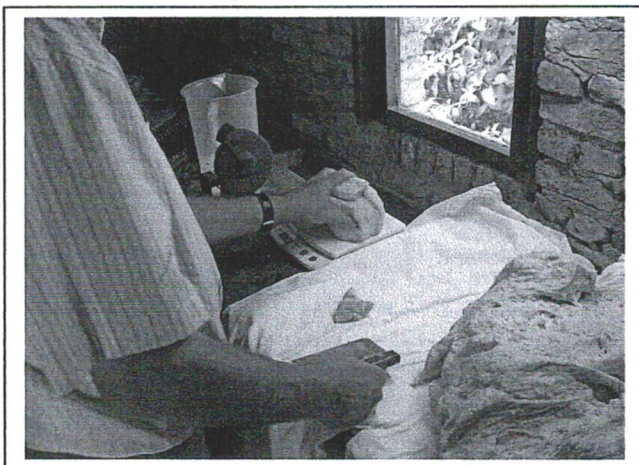
Zout mag niet rechtstreeks in contact komen met gist omdat zout gist afbreekt.

- **Gist** : bij het bereiden van het deeg wordt, behalve water, gist aan de bloem toegevoegd. De Oosterse volkeren gebruikten hiervoor gistende wijn, de Germaanse volkeren biergist. Vanaf de tweede helft van de 19^e eeuw wordt brandersgist gebruikt, dat was het eerste kunstmatig gist, tot zeer ongenoegen van de bakkers.

Onder invloed van de gist verkrijgt men bij het bakken een luchtig brood.

Dit alles wordt geknead en geknead (vroeger zelfs met de voeten)

tot er een homogene brij ontstaat. Afgewogen tot het gewenste gewicht,

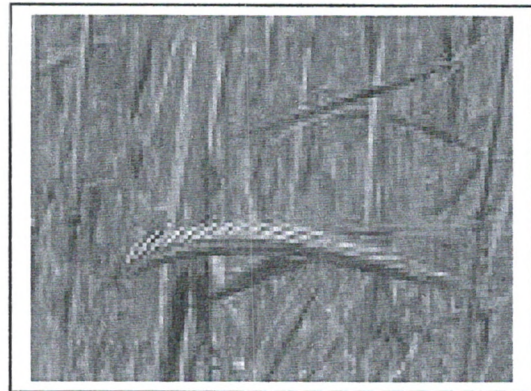
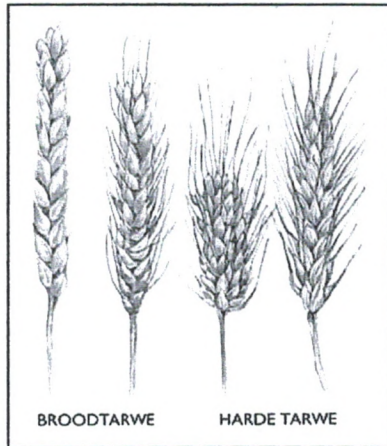
Laten rijzen op een warme en tochtvrije plaats.

Krijgt een tweede kneedbeurt en gaat dan voor ongeveer drie kwartier de hete oven in. (niet te lang want)

Er zijn verschillende soorten brood afhankelijk van de samenstelling:
 Naargelang de streek en de keuze van de bakker kan een 10-granenbrood bestaan uit een keuze van volgende graansoorten : tarwe, gerst, haver, rogge, spelt, soja, maïs, boekweit, gierst, erwten, zonnepitten, lijnzaad, rijst, sesamzaad, zemelen, mout.

Gerst

Rogge

Zoete broden: met krenten of rozijnen, met brokjes suiker, met frangipane of marsepein

Denk maar aan de gekende stol met de komende kerstdagen.

Hartige broden: zoals curry brood, notenbrood, spekbrood enz...

Brood in de ons omringende landen bijv. in Frankrijk eten ze "*une baguette*", in Italië een "*ciabatta*" in Scandinavië een "*Knäckebröd*" in Nederland spreekt men van een "*Saucijzenbroodje*" in Duitsland "*Schwarzbrot*" enz.

Volgens de vorm en de grote: pistolet, piccolo, sandwiches, kadetje, pittabroodje, croissants, keizerbroodje, Samsonbrood.

En wie kent dat nog:

Kleine zoete: koffiekoeken, krentenbollen, boule de Berlin (aan de kust verkocht als boule de l'Yser).

Ook mijn schoonvader was patissier en mijn vrouw heeft er veel van geleerd. Ik ben er goed mee gevaren.

Dit jaar werd de "*Dag van het brood*" zagezegd voor de eerste maal gevierd (op 22 oktober), maar dat was niet de eerste keer !!! De aanstoker ervan is het bakkerijmuseum in Veurne die ermee gestart zijn in juni 1998.

Ook in de vroegere Oostbloklanden werd (en wordt) de dag van het brood gevierd: In de communistische landen was 20 augustus het feest van het brood. Het is geen oude traditie. De communisten hebben dat met opzet gecreëerd kort na de tweede wereldoorlog.

Het was volgens een Sovjet model en zoals alles, was dat ook vanaf „boven” (Moskou) naar beneden (kleine mensen) opgedrongen.

Zo wilden ze de spanningen, conflicten van het volk, controleren en rustig houden. Als herinnering heet 20 augustus in de volksmond nog altijd het feest van het brood, maar officieel is het nu “dag van de staatsstichting”

Als men in de buurt van Veurne komt en je hebt even tijd spring dan eens binnen, je zult verstomt staan wat een schat aan informatie je daar kan vinden over een zeer belangrijk onderwerp “*Het brood*” en alles in verband met bakken en voorwerpen uit de bakkerij.

Maar ... er was niet altijd brood. Verschillende oorzaken lagen aan de basis van hongersnood, enkele data:

In de tweede helft van de 14^e eeuw: Grote hitte deed de vruchten op het veld verdrogen of werd de oogst vernield door de sprinkhanenplaag;

15^e eeuw: 1405 het regende van augustus tot december.

Later in deze eeuw werd niet alleen Mechelen door hongersnood geteisterd, maar ook ver buiten onze streken. In Frankrijk werd een vrouw veroordeeld tot levend verbrand te worden omdat zij kinderen had gedood, gekookt en dan het vlees verkocht het was dit of zelf sterven.

En verder in 1458: een zeer droge zomer, van april tot half oktober viel er geen regen !!! (Was toen de opwarming van de aarde al begonnen ?)

In 1481: zag de magistraat zich verplicht om ter “*puije*” af te kondigen dat iedereen en alle kloosters moesten opgeven de hoeveelheid graan dat zij bezaten maar er was niet voldoende en een jaar later heeft dan het stadsbestuur koren doen kopen in Brabant, Vlaanderen en Holland. Op het einde van de eeuw: overvloedige regens gevolgd door een strenge winters.

16^e eeuw:

Hagelbuien vernielden de oogst. In de omgeving van Brussel viel hagel zo groot als een kippenei!!

In Duffel heerste de pest. De Duffelaars mochten Mechelen niet meer binnen.

Maar de Mechelse magistraat deed een geste: het leverde bier aan de armste mensen van Duffel, zo staat het geschreven in de stadsrekening:

item betaelt Vranken Verbeke om de vaten biers die hij der stadt geleverd heeft, die me tot Duffele ghesonde heeft in de weeke tijt dat de peste aldaer regneerde en den armen liens ghedistribueert dies van node waren.

Item den Schepma ghegeve van de selve bieren aldaer te vueren.

Waarom werd er bier gegeven: het werd die tijd “*de glazen boterham*” genoemd. In Werchter is er nog een café met die naam.

Twee jaar later was de pest in Mechelen.

Enkele jaren later (1520) kwam Keizer Karel naar Mechelen op bezoek en dat kostte aan de stad enorm veel geld.

Ondertussen waren de prijzen van het graan omhooggeschoten: bijna het viervoudige van het jaar daarvoor, maar de stad had geen geld meer om te helpen. Er waren, zoals altijd, woekeraars: Er lagen tweehonderd "hulcken" –niet dat groen manneke- maar schepen die zware lasten konden vervoeren, ten noorden van Nederland, tot de prijzen van het koren omhoog gingen om zo met veel winst hun lading te verkopen. De schippers werden gearresteerd.

Komt daarbij nog dat het verkopen van graan alleen op de markten van Brussel en Leuven was toegestaan, (in Mechelen was het vis) doch na klachten van de Mechelaars kregen ook zij graanrechten in 1521. (Waarschijnlijk was dat een gevolg van het bezoek van Keizer Karel het jaar voordien).

Maar de graanprijzen bleven hoog en voor de eerste keer was er een oproer van het vrouwvolk tot gevolg.

Na een paar jaar greep de stad terug in en kocht ze granen en andere levensmiddelen om de bevolking te helpen. Het was wel zo dat eerst de gewone mensen hun voorraad mochten indoen en nadien de bakkers en brouwers.

In 1531 was het weer van dat, duur koren, wat nu leidde tot een heuse vrouwenopstand. In het stadsarchief van Mechelen bevindt zich een document, jammer genoeg is het maar een gedeelte van het proces, over hetgeen wat zich toen heeft afgespeeld.

Hier volgen getuigenverklaringen:

- Clemmen Swinter zegde dat zij op maandag laatstleden, voor de middag, een grote hoop vrouwen met ook enkele schippers, zien gaan heeft omtrent den Kattenberg, ze kende er slechts één van nl. een zekere Barbele. (*kattenbergstraat begint op De Dijle en komt in Kaardenstraat*).
- Nog een getuige: Jenneken Loons zei dat ze 's zondagsavonds ook bij den Kattenbergh een hoop vrouwen en mannen heeft zien dansen en zingen, en de dochter van een zekere Beye Goedage was de "voorzanger". Verder heeft ze gehoord dat ze op maandagmorgen zekere vrouwen hoorden zeggen: we gaan de *BAELGIE*" sluiten (*baelgie is afsluiting*). De Winketpoort of Waterpoort was namelijk voorzien van een afsluiting die kon beletten dat er boten zouden doorvaren. Van die vrouwen wist de getuige alleen maar te vertellen dat ze van Nekkerspoel waren.
- De volgende getuige was Anna Pots, ze had drie vrouwen herkend, met name Anna Moens, Anna Coutereels en Beye Goedage. Deze drie vrouwen zeiden dat ze de boten, met koren geladen, niet wilden laten vertrekken door de Winket te sluiten. Op maandag morgen heeft diezelfde getuige een grote hoop vrouwen zien komen van Nekkerspoel "*gewapend*" met stokken, tangen en spaden richting Kattenberg en zien kloppen op de deur van Anna Moens, die nu niet meer meedeed omdat haar man haar verboden had er zich mee te bemoeien terwijl hij gaan varen was. Een zekere Joos Van Laken werkzaam aan de Winketbrug werd door de vrouwen tegengehouden en dit om te beletten dat hij de afsluiting zou openen.
- De volgende getuige was Clare Swints, zij heeft op maandagavond vier personen gezien met een speelman (pyper) erbij. Zij zijn daar beginnen dansen ter ere van de "*corenbyters*" = mannen die het koren loste. Iemand ervan kende ze als Saefken en er was ook nog een rosse bij.

- En zo gaan de getuigenverklaringen verder en die kenden ook de volgende vrouwen: Lysbeth Thys, Limken Bollens, Lyne Barbiers, Lysbet Pinx, Lysbeth van Beemen, Beyke Sgrauwen, Anna Moons, Goedele Goedaags, Anna Caluwaerts, Ida Srooyen, Margrieten Casers. Deze verschillende vrouwen werden door meerdere getuigen herkend. Let wel dat de meeste getuigen en “rebellen” vrouwen waren !!!

In de verklaringen staat dat de vrouwen het stadsbestuur vervloekten omdat deze niet wilden helpen (de vrouwen herinnerden zich het vele geld dat er nodig was voor het bezoek van Keizer Karel) en dat ze zelfs de schippers en helpers een rammeling zouden geven indien ze de boten zouden laten doorvaren. Want indien er geen koren was zouden ze van honger omkomen.

De gevolgen bleven niet uit: zowel slechte als goede !!!

De slechte: Enkele vrouwen werden achter de tralies gezet. Zeventien (17) vrouwen werden verbannen. Dat is een zeer zware straf omdat dan het contact met de familie helemaal weg was. En waar moest men gaan wonen en geld verdienen.

Maar hun daad had ook een goede kant:

Het stadsbestuur had ingezien dat de nood zeer hoog was en kocht koren in Amsterdam en Gorinchem. De stadsrekening vermeldt:

- *Item betaelt aen diversche personen van Gorcum van Rocx gecocht ter stadts behoeff tot profijte vand ghemeynten van deser stad.*
- *Item vand selve rogge te wannen (= kaf van koren scheiden)*
- *Item voor het opdraghen van onder die crane tot op d'Overste poerte (Overste poort = Brusselpoort)*
- *Item betaelt Cornelis Esschericx voor oesters rocx vand stads weghe tot Amsterdam gecocht..*
- *Item betaelt vand verliese van oncosten voor het uitdelen aande armen (de arme mensen moesten niet betalen voor het koren)*
- *Item betaelt Cornelis de Gorttere van Gorcum voor het leveren van rocx*

Eindelijk in 1536 zakte de prijzen omdat er ook uit Hamburg en Bremen voldoende voorraad graan naar onze streken werd gevoerd.

Tien jaar later dezelfde miserie: bij gebrek aan koren of rogge zagen de inwoners zich verplicht brood te bakken van erwten, bonen, vitsen (voederwikke = duiveneten) en gerst. Daarvan vonden we de volgende tekst:

- Uit een akte van 1546: als den ouden heer Kerreman communiemeester was (communiemeester = oudste schepenen en verantwoordelijk voor de stadsmilitie) soo en was in de backershuysen geen brood om krygen, soo dede den selve Kerreman alle de backers op de merckt in houten huyskens staen van den steen tot aen den borreput ende als doen was er brood genoeg en dit duerde wel een half jaer (den –het- steen=was het gevangenhuis op de hoek van de Bofferstraat dat sinds 1530 geïntegreerd was in het paleis van de Grote Raad) (borreput was gelegen op de Grote Markt aan het Haantje –ga midden van de Grote Markt staan en kijk richting postgebouw, zie op dak, er prijkt nog steeds een haan).
Gelukkig was de oogst in 1546 gelukt.

Honderd jaar later was het weer van dat:

Toen de handelaars, na een jaar van mislukte oogst, nog steeds woekerprijzen bleven vragen voor hun graan, was de maat vol voor de uitgehongerde arbeidersklasse. Een ware volksofstand brak uit in 1651. Aangevoerd door de furieuze Magdaleen Robert trok de woedende menigte al plunderend door de stad en de deuren van burgerhuizen en winkels werden ingeslagen, ze plunderden de huizen van gegoede burgers. Op de Botermarkt sloeg zij (Magdaleen) eigenhandig de deuren en vensters van het huis De Geit in. Vrouwen behoorden meestal tot de categorie van de minst betaalden en hingen af van de wet van vraag en aanbod. Als straf belandde de aanvoerster Magdaleen voor een half uur op het schavot en werd ze voor eeuwig uit de stad verbannen. Dat is een eerder milde straf voor wat ze gedaan had maar misschien had het met haar zwangerschap te maken.

Uiteindelijk verbeterde de toestand, want de aardappel was in Europa. In 1727 werd de aardappel, voor het eerst in Friesland, als voedsel erkend maar het duurde toch nog bijna honderd jaar vooraleer de aardappel in gans Europa verbouwd en gegeten werd.

Meer en meer bakkers doen een winkel open en stilaan werd het brood ook aan huis gebracht, in eerste instantie op de typische stoot - honden en paardenkar, maar later ook met de traditionele bakkersfiets.

Nog is het niet gedaan: de oorlogsjaren. Ik weet niet veel over de eerste wereldoorlog maar wat ik wel weet is dat in 40-45 het brood op de bon stond. Sommigen onder ons hebben dat meegemaakt. Een brood kon je krijgen met rantsoenzegels, maar erg smakelijk was dat brood niet, het was bruin brood. Mensen die het zich konden permitteren kochten "goei boter", anderen kochten een nieuwe jas maar veel mensen kochten WIT

brood.

Nu zijn we zestig jaar later en wat zien we nu: er wordt bij de bakker meer bruin brood dan wit verkocht. Alleen de meeste oudere mensen blijven bij witbrood. Vanaf de jaren '60 is de opmars van speciaal brood en fijn gebak niet meer te stuiten. Met alle gevolgen vandien. Bij de warme bakker vind je tegenwoordig brood of gebak naar ieders smaak.

RAAR MAAR WAAR. Duitsland is het land in Europa waar je de meeste broodsoorten vindt: daar heb je de keuze tussen minstens 200 soorten brood en meer dan 1.200 soorten gebak.

In de genealogie komen verschillende namen in verband met brood voor:

Broodtaers	Vlaeyen	Molenaar – Meulder ...
Roggeman	Stroo	Maaier
Meel	Coeck	Beschuyt
Meelberg	Korenland	Beau Terham

